

5

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARI
PUBLICATIONS OF THE FACULTY OF LETTERS, ISTANBUL UNIVERSITY

Türkiye Diyanet Vakfı
Kütüphanesi
İslâm Ansiklopedisi

1.1 AGUSTOS 1988

İSLÂM TETKİKLERİ ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

(REVIEW OF THE INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES)

— ZEKİ VELİDİ TOGAN'IN HATIRASINA ARMAĞAN —

Müdür—Editor
Prof. M. Tayyib GÖKBİLGİN

CİLD—V
CÜZ—1-4
1973

5-6

EDEBİYAT FAKÜLTESİ MATBAASI
İstanbul - 1973

İtalya kütüphanelerinde bazı İslâmî ve Türkçe yazmalar

III

M. Tayyib GÖKBİLGİN

İ. T. E. D.'nin bundan önceki sayılarında (Bk. II, 2-4; IV., 3-4) İtalya Kütüphanelerinden Venedik I (Biblioteca Marciana), Padova II (Biblioteca Seminario Codici Orientali), Venedik III (Biblioteca Mechitarista, S. Lazzaro), Venedik IV (Biblioteca Seminarii Patriarchalis Venetiarum), Bologna V. (Biblioteca Universitario Bologna) kitaplıklarındaki gördüğümüz bazı İslâmî ve Türkçe yazmaları tanıtmıştık. Şimdi bunun devamı olarak Vatikan kütüphanesindekileri ve Roma'daki diğer bir kaç Kitaplığın bu nitelikteki yazmalarını tanıtmaya çalışacağız.

VI. VATICAN

Vatikan kitaplığındaki türkçe ve İslâmî yazmalar hakkında topluca bilgi veren bir eser vardır :

Ettore Rossi,

Elenco dei Manoscritti Turchi della Biblioteca Vaticano,
Vaticani - Barberiniani - Borgiaiani - Rossiani,
Citta del Vaticano 1953.

1 - Vaticano Turco 1.

S. 1. "Libretto devozionale contenente capitoli del Corano e preghiere in arabo e in Turco". 167 varak, küçük kıt'ada, çeşitli dualar, âyetler, bunlar hakkında bilgiler; bu duaların hangi zamanda okunması ve bunların ne gibi fayda ve iyilikler sağladığı belirtilmektedir. Çeşitli fıkralar, anekdotlar vardır. Katalogda XVI. yüzyıla ait olduğu kaydedilen yazmanın 158 var. da «صاحبه و مالکه عمر تابع الحاج احمد اغا» ibaresi vardır.

2 - Vat. Turco 2.

(Rossi, s. 2 v. dd., sec. X./XVI.; Miscellaneo Turco e arabo).

Nizâmî, Zâtî, Necâtî, Figânî, Mesîhî ve Ahmedî gibi şâirlerden seçme gazel ve nazımlar. Bir yerinde: "Ey şâhim ve mâhim efendim, pâdişâhim gözüm nuru ve gönlüm sürûru Ali Balım rûy-ı revânım Aşık bir çaresi hardmende üftâdesi Kara Nasuh âh vâh ilâ yevmelkiyâme Aşık fî kasaba-i Zayas ضیاس vilâyet-i Mağrib 968 (1560)".

3- Vat. Turco 8,

(Rossi, s. 6, sec. fine sec. X/XVI.)

Duâ kitabı, küçük kıt'ada 53. varak, sonunda tarih h. 996(1588).
"Libretto devozionale di preghiere in arabo e in Turco".

4- Vat. Turco 15.

(Rossi s. 9)

Duâ kitabı, arapça ve Türkçe karışık, küçük kıt'ada 235 varak.
Sonunda :

« تَحْرِیراً فی اواسط شهر ربیع الآخر تاریخ سنه ۹۵۶ (Mayıs 1549) صاحبہ و مالکہ پروانہ ابن عبداللہ تمنا ایدہ روز جان کولکلن فاتحہ احسان ایدہ کاتب قولوکزه بز داخی جملہ کوزک بندہ سی یوز عن مردان قلعة اوستروغون تمام شد »
"Libretto devozionale di preghiere in arabo e in Turco".

5- Vat. Turco 16

(Rossi s. 9 v. dd.)

« هذا کتاب الشریف انوار العاشقین »

(Osm. Müellifleri, I. s. 16, matbu)

« سبب تالیف کتاب اول بودرکه بلکل که اشبو کتاب عظیمی و کتاب کریمی جمع و ترجمه ایلیین یازجی اوغلی احمد بیجان در حق تعالی اکا رحمت ایلیه که اشبو کتابی جمع ایلیدی شنک اوزرینه که عارفلرک غایتیدر واصل لروک نهایتیدر الحمدلله اشبو کتاب کلیبولیده تمام ایلدم ... ایکنجی سبب تالیف کتاب اولدرکم بنوم بر قونداشم واردی عالم و عارف و فاضیل و کاملیل و زاهید و تنکرینک خاص و ارنلروک سروری ابدی و دخی جهانک قطبی شیخ حاجی بیرام که رحمة الله علیه سری ایدی و دایم بن مسکین و درویش بیجان اکا ایدردم که ای کوزم نوری قونداش دنیانک وفاسی یقدر و روزکارک بقاسی یقدر امدی کر کدر که بر یادکار یازوک که عالمدرده او قونسون بنم سوزمله اول دخی مغارب الزمان آدلو بر کتاب یازدی که عالمدرده ندکلو ظاهر و باطن و تفسیر

و حدیث و تحقیق و ارسه الحاصل اون ایکی علمک حاصلینی بریره جمع ایلدی و اندن صکره بکا ایتدی ای قرن دناش یجان او شده بن سنک سزکله جمیع عالمک شرایعین و حقایقین بریره جمع ایلدم امدی سن دخی کل بو کتاب که مغارب الزماندر بونی ترکی دیلنه دندر کل تا کیم بو بزوم ایلک قرمی دخی معارفدن و انواع علمدن فایده لر کورسنلر بن مسکین دخی انوک مبارک سوزیله اشبو کتابیم آدی انوار العاشقیندر کلبولیده تمام ایلدم امدی بن انوار العاشقینم و قرن دناشم محمدیه آدلو کتابی کم نظم ایتدوکی کتاب ایکیسی دخی مغارب الزماندن چقمشردر صکه بحری محیط طاشوب ایکی جانبندن اقسدر ندکو جواهر وار ایسه ظاهر اولدی ... الحمد لله بز اکی قرن دناش بو ایکی کتابی جمع ایلدک انوک اچون بز بو یولدن زحمتلر چکدک که ارواحی عشاق اشبو کتابلریله مشرف اولوب یازجی اوغلنلرینه رحمت دیوب یاد ایدلر ...

بو کتابک کاتبی عبدالفقیر حقیر المحتاج الی رحمة الله تعالی ابراهیم بن عبدالله فاتحه احسان ایدوب ... تمت الکتاب شریف هجرت البنی سنه ۹۶۴ (Nisan 1557) یلنده ثرز (Serez) شهرنده تمام اولدی فی شهر جمادی الاخره فی یوم پنجشنبه فی وقت الصبح علی یدی العبد الضعیف ... ابراهیم بن عبدالله

Büyük kıt'ada 240 varak, harekeli; başlıklar, isimler, âyet ve hadisler kırmızı mürekkeple.

6 - Vat. Turco 18

(Rossi, s. 13 v. d.)

Miscellaneo religioso in Prosa.

I. عبادات Kutbeddin Mehmed İznikî (821=1418)

"S. 1-420, trattato di dottrina musulmana relativo alle pratiche del culto"

(Osmanlı müellifleri I. s. 144)

S. 1. v. d.

« قطب الدین بن محمد ... کوردیم بو فرض اولان علمده کتابلر دزمشار لطیف و کرکلو اما اول کتابلرک کبسی عربی کبی فارسی هر کبی انلری مطالعه ادب معنسن چقره من ... بو مسکین دخی کم فرض عین اولان علمده ترکجه بر مقدمه دن شول مبتدی کشیلره آنی اوقق ... »

«خرره بند» كاتب محمد بن يعقوب تاريخ اواخر رجب سنه ٩٤٤ (1537) : S. 420

II. s. 421-433

«كتاب وصيتي رسول فاطمة الزهراء»

7 - Vat. Turco 20

(Rossi, s. 15 v. d.)

racconto allegorico mistico amoroso di آهي حسن چلي (ölümü 923=1517) traduzione turca dell' Omonimo racconto del persiana Fettâhî فتاحی 62 varak (Osmanlı müellifleri II. s. 67, matbu); ayrıca Lâmiî'nin de Fettâhî-i Nişaburî'den tercüme Hüsn ü Dil حسن و دل adlı eseri için bk. aynı esesr, II. s. 494); bu yazma XVI. asır sonlarında istinsah edilmiştir. Rossi bu eserin diğer Avrupa kütüphanelerindeki yazmalarını da kaydetmiştir.

8 - Vat. Turco 21

(Rossi, s. 16 v. d.) 357 varak

trattato di diritto canonico musulmano di ابو الحسن اسماعیل بك بن ابراهيم بن اسفندیار بن یزید ابن عادل ابن امیر یعقوب بن شمس الدین بن یمن جندر غفر الله لهم

XV. (IX.) yüzyıl

“Che la maggior parte dell' opera è dedicata alla preghiera canonica; in fine si tratta degli altri doveri religiosi عبادات terminandosi con il pellegrinaggio”

varak 1

«بو بندهٔ ضعیف و کتاه کار نحیف محتاج بندگانه... ابو الحسن اسمعیل بن ابراهیم

بن اسفندیار

varak 3

«... و دخی بو کتابک خیرله آممانده الله تعالی دن یاردم دلیوب یا ناصر یا ناصر یا ناصر دیوب شروع اولندی بو کتاب بازلمه لا کن عربی آتمکه دخی قادر دکلدوک پس ناچار ترکی دلنجه بر نجه مسائل جمع ایدوب آدن حلویات قودی تاکه عربی و فارسی بلیانلر مطالعه ادب فایده لئلر دخی بو بیچارهٔ خیر دعا ئله آ کبار...»

varak 357

«قد وقع التحرير في اليوم الثالث شهر ذي الحجة من الشهر على يد الضعيف...»

مصطفى بن موسى غفر الله لهما . . . تاريخ سنة ٩٠٨ «

“(Mayıs 1503)

Aynı kitabın diğer bir nüshası Vat-Turco 126 da.

9 - Vat. Turco 23 (IX.)

(Rossi, s. 18)

تاج التواريخ I. cilt, Fâtih devri sonuna kadar 579 varak, güzel bir yazma, istinsah tarihi yok, fakat, XVII. yüzyıla ait.

10 - Vat. Turco 24 (X.)

(Rossi, s. 19)

تاج التواريخ II. cilt. Selim I. devri sonuna kadar, 351 varak, güzel bir yazma.

11 - Vat. Turco 25 (XI.)

(Rossi, s. 19)

Lâmî Çelebi (Mahmud b. Osman b. Ali)

فتوح المجاهدين لترويح قلوب المشاهدين (فتوح المشاهدين لترويح قلوب المجاهدين)

Abdurrahman Câmî'nin (Molla Câmî) h. 881 de telif ettiği Şeyh İmâm, âlim Arif نیشابوری nin طبقات الصوفیه sinden mülhem olarak نفتحات الانس adlı farsça eserinin tercümesi (Matbu 1289) 438 varak.

« که هجرت حسابنده تاریخ عام : طقوز یوز یکر می یدی ایدی بس :
رجب آیی ایچنده اولدی تمام »

XVII. yüzyılda istinsah edildiği tahmin olunur. Kezâ bk. Vat-Turco 132.

12 - Vat-Turco 27 (XII.)

(Rossi, s. 21 v. d.)

ti-
tole completo (تاریخ رمضان زاده ,
Cronaca universale e Ottomana di Mehmed Paşa detto كويچك نيشابوي ,
1571. 160 varak, XVII. yüzyılda istinsah edilmişe benzer.

« بو حقیر ضعیف الدراییه یعنی بندۀ دیرینه محمد کینه که
سابقا نیکارنده طغرای غرای مناشیر سلطانی و آراسته تویق و قیغ طوامیر خاقانی ایکن.. »

(Krş. Vat-Turco 61)

13- Vat. Turco 28 (XIII.)

(Rossi, s. 22)

“Libro III. del selman نامه opera inprosa e poesia diاوزون فردوسی contentemente il racconto della leggenda di Salomone e Bilgis”. 183 varak, harekeli, XVI. yüzyıl istinsahı.

Başında : هذا کتاب سلیمان نامه :

(krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 357)

Var. 2 de : « من محب خاندانم مخلصم فردوسی دور »

Sonunda :

« خسروا روزك مبارك عيد چون نوروز اولا

هر كجك قدر و برات و هر كونك پيروز اولا »

14- Vat. Turco 29 (XIV.)

(Rossi, s. 23)

Libro XVI. del romange popolare اسکندر نامه in prosa, senga menzione dell'autore. 227 varak, XVII, yy. da istinsah edilmise benzer. (krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 73 v. d.)

Kapak sahifesinde :

« تواریخ اسکندر نامه صاحب مالک یکچیری محمد مؤزین در سلیمانیه قیمت ۸۰۰ »

Başlangıç :

« کتاب اسکندر نامه قصه قاف اون آلتنجی جلدیدر »

Sonunda, var. 227 :

« امدی اسکندر نامنک قرق سکز جلد کتابندن قاف جلدی بوراده تمام اولدی

بوندن اوته مشتری شاه حکایتلیدر »

Nazım :

دوام دولتی بایدار ایت

بونی یازانی دعا ایله اکا . .

« کتاب اسینی خدایا مستدام ایت

حق تعالا رحمت ایلیه اکا

بوندن اشقه اون یدنجی جلدیدر »

15- Vat. Turco 30 (XV.)

(Rossi, s. 24)

Âşık Paşa-Zâde Tarihi

311 varak, harekeli, müstensihi *کتاب مصطنی* istinsah tarihi rebiülevvel 997 (haziran 1588). Bu yazma Brèves tarafından satın alınarak XIII. Louis devrinde Kardinal Richelieu'ye verilmiş, sonra Vatikan kitaplığına intikal etmiştir. h. 908 (1503) tarihine kadardır. Âli Bey ve Giese neşirlerine esas olan nüshadır. (krş. Fuat Köprülü, İA Âşıkpaşa-zâde mad.).

16- Vat. Turco 31 (XVI.)

(Rossi, s. 25)

قیافت نامه 49 varak, küçük kıt'ada.

trattato di fisignomica, senza indicazione dell'autore (ma vedi mss. Berlino dove risulta essere محمد بن ایاس (divise in 26 capitoli.

26. Bab :

« اقالیم سبعه خلقنک طبايعی بیاننده در ... »

اهل شرق ذکی اولاهمتری عالی اوله اهل سیاست اولاه .. اهل جبال .. اهل سواحل ..
اهل حجاز .. اهل الشام .. اهل یونان .. اهل الروم .. اهل عجم .. اهل عراق .. اهل مصر .. »

17- Vat. Turco 33 (XVII.)

(Rossi, s. 26 v. d.)

قیافت نامه ، شمائل نامه ، حکمت و اخلاق

93 varak, XVII. yy. da istinsah edilmişe benzer.

Var. 1 de :

« حکمت هندستان حکیملری دمشدرکم نه مال تجارتسز و نه علم مذاکراتسز و نه
ملک سیاستسز آلهه پایدار اولماز ... »

Var. 57 de :

« نتاکم اخبار اچنده کلمشدرکم لقمان حکیم علیه السلام نجا عمر طویل اچنده ... »

18- Vat. Turco 36 (XVIII.)

(Rossi, s. 28)

Tavole di Calendario (روز نامه) in Turco con testo e figure. 18 varak, XVII. yy. istinsahi.

Varak 17 de :

« غره نامه شیخ وفا رحمة الله علیه »

19 - Vat. Turco 38 (XIX.)

(Rossi, s. 29)

İnşa numuneleri, mahkeme sicil suretleri, hesap meseleleri halli v. s. 105 varak. Mixellaneo di modelli, saggi e appunti di corrispondenza e di documenti, giuradici, in turco e in arabo, senza ordine e senza la consueta disposizione dei trattati di composizione (انشا), ma piuttosto zibaldone e raccolta di varie manuscritti.

İki manzume :

I. Şeyhülislâm mahdûmu Niyâzi Çelebi

II.

« محرزہ محمود الحقیق »

بی محزون ایدوب اغیاری مسرور اتمہ سلطنام - غمگنہ قائلر اغر دمبدم بو چشم کریاتم
 صالن باغ لطافت ایجرہ کوستر قد دلجوئی - اصیل بر غنجه ترسن ای ورد خندانم
 لطافت ملکک شاهی ملاحت بر جنک ماہی - دکلمسن وی باللہ بنم ای مہر رخشانم
 نہ حالت ایلدی بلمم افندم مست و حیراتم - غبار خط حدک الدی بو عقل پریشاتم
 سنک محمود اسیرکدر قولکدر مستمندکدر - حقیر و درد مندکدر ای شاه روانم

20 - Vat. Turco 39 (XX.)

(Rossi, s. 30)

İnşâ numuneleri, XVI. yy. sonların ait 24 varak, küçük kıtada. Bir inşâ numûnesi, Gebze'de imâreti olan Mustafa Paşa'nın (Çoban) Selânik'deki evkafına âit meseleler yazılmıştır.

21 - Vat. Turco 44 (XXI.)

(Rossi, s. 35 v. d.)

محمودیه (kafiyeli lûgat), lessico rimato Arabo-Turco di un tale محمود (fine seculo X./XVI. rielaborazione e ampliamento del lessico rimato arabo-Turco di لغات فرشته اوغلی (sec. IX./XV.) detto فرشته اوغلی

Başında :

... که جمع ایدوب دیشردم هر لغاتی

ویرور هر بریسی جانہ حیاتی

نظر قلدیم فرشته اوغلی سورہ سینہ

کوزل کورنمش انسانک کوزینہ

s. 2 de : که محمودیه اولاً اسمی بونکده
الهی رحمت و عفو ایله صوکنده

(33 varak, harekeli, XVII. yy. istinsahı)

Sonunda :

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعل
اوقیوب او قیده‌نک یوزونی آغ ایده‌جک تم الکتاب بعون الله الملك الوهاب

2- Vat. Turco 52 (XXII.)

(Rossi, s. 39 v. d.) 163 varak.

I. عبدی موسی di مشنوی Câmâsbnâme (2-162 var.) poema Romano, tradotto dal persiano e dedicato a Murad II.

Başında :

کتاب جامسب نامه

هر کیم کندوزنی بلش اولاً - جمله ایش قولاین اول بلش اولاً
سزلی علم الیقین اولاً عیان - معنیده کشف ایده اسرار بیان

Var. 5 de :

چون تمام اولدی دوغامدح ثنا - بشلیب کیردم سوزمه بن ینا
شاه ادینه بونی دیدم ترجمه - کسه سوزن سوبلدم بز دمه

Manzum, harekeli, fasıl başları kırmızı XVI. yy. yazısı. (Krş. Vat. Turco 156, Barberini Orientali 103). Rossi bu eserin diğer Avrupa kitaplıklarındaki nüshalarını gösterdiği gibi Câmâsbnâme hakkında yazılanları da zikretmektedir.

II. فال طریق رمل و علم رمل istinâah tarihi 931 (1524).

23- Vat. Turco 61.

(krş. Vat. Turco 27)

Sonunda :

«قد وقع الفراغ من هذه النسخة الشريفة المرغوبة الميمونة وقت الفجر في يوم جمعه في اواخر ربيع الاول في محروسة قسطنطينيه والتاريخ في هذا الزمان اربع وثمانون وتسعمائة»

24 - Vat. Turco 65.

Naimâ Tarihi I. cild (h. 1000-1050 vekayii)

Kapak sahifesinde :

« من ممتلكات الفقير السيد عبدالرحمن عزت بك ابن الوزير الشهير نعمان پاشا

غفرالله لهما 25 Safer 1186 »

25 - Vat. Turco 66

Naimâ Tarihi II. cilt (h. 1051/1071 vekayii)

Var. 394 de :

« تم الجلد الثانی من تاریخ نعیم بعون الله الملك المتعال سيف الله ابن عبدالله من

خلفاء یکیچریان درگاه عالی فی اواخر صفر الحیر سنه احدى و خمسين و مائة و الف »

Daha sonra Feyzullah ef. olayı (h. 1115) kaydedilmiştir, müteakiben de "bu Naimâ kitabının tahriri itmamına saadetlu Baruthane Nazırı Hüseyin Ağa hazretleri himmetleri ile Gelibolu'da 1151 rebüülevvelinin on ikinci bu fakîri pür taksîrin şikeste zebânı ile itmâmı müyesser oldu..." yazılmıştır.

26 - Vat. Turco 69

(1558 tarihli bir nâme-i humâyun)

(Signori di Lucca)

طغرا

« مفاخر امراء الملة المسيحية و لوقه ولايتى بكبرى توقيع رفيع هايون واصل

اوليجقى معلوم اولاكه حاليا و ينجواشودى نام خراجكذارمن واسطه سيله بوجه

و اولو استانه مزه اخلاص و عبوديت و اختلاص و استقامت اوزره اولدوغكزى و

الچيكز كلك خصوصنده اجازت هايونمز طلب اتدوككتر اعلام اولندى خبرلركوز هر نه

ايسه على وجه التفضيل بايه سيرير عالم مصيرمه عرض اولنوب علم شريف عالم آرامن

محيط و شامل اولدى امدى استانه سعادت اشياه من دوستلق وجه ايله مراجعت ايدنلره

و اخر جهت ايله كئنلره مفتوحدر بفرده منع و رد يوقدر بيوردم كه استانه سعادت

اشياه مزه هر نه وقت ادمكز كوندرمك استرسكوز كوندره سز شويله بلاسز علامت

شريفه اعتماد قلاسز تحريراً فى او ايل رجب المرجب سنه خمس و ستين و تسعائة بمقام

قسطنطينيه الحروسه »

27- Vat. Turco 77

(Razname) فالنامه کفوی حسین افندی

(Rossi, s. 61 v. d.; Osmanlı Müellifleri I, s. 76)
(Telifi Murad III. ve Mehmed III. devri)

«... اثنای مصاحبته ارباب خراباتک پیر سرافرازی اولان حضرت خواجه حافظ شیرازی نک... ایات و اشعارندن و لسان غیب و ترجان الاسرار دیمکله اشتهار بولان نظم آبدار درر بارندن تفأل قلندقده حسب حاله و ما فی الباله موافق وارد اولان بعض حکایات و کشف و کراماتی مذکور اولوب دیدیلر که خواجه حافظک بو مقوله نوادری و کشف و ضایره متعلق مآثری جمع و ترتیب اولنه بر بی بدل کتاب و مقبول ارباب الباک اولوریدی...»

Bunun üzerine Kefevî Hüseyin Efendi (ölümü 1010/1602 Mekke) bu beyit ve şiirleri toplamış bir yazma nüshasında (Paris yazması) bu beyit ve şiirleri toplamış bir yazma nüshasında (Paris yazması) denilmiştir.

Eserde Kanunî Sultan Süleyman devrine âit bir çok olayların hikâyesi de yer almıştır. Meselâ, Sigetvar seferi sırasında Padişahın Kırım Han-zâdesine verdiği emrin Kefevî Mevlânâ Kadı Abdullah efendiden menkul şekli v. s. 195 varak. Bu eserin bir yazması İstanbul'da Âşir ef. kitaplığındadır ve müellifin diğer bir eseri de المما مناقب (Razname) Hekimoğlu kitaplığındadır (krş. Osm. Müellifleri I. s. 276).

28- Vat. Turco 78

(Rossi s. 63) کتاب تواریخ سلاطین آل عثمان

(Krş. Venedik, Biblioteca Marciana XXIII.)

Venedik nüshası h. 959 tarihine, Vatican nüshası 953 senesine kadar getirilmiştir.

96 varak.

Sonunda :

د تمّت تحریراً فی اواخر جمادی الاول فی یوم الجمعة سنه ۱۰۲۴ (1614).

29- Vat. Turco 85

(Rossi, s. 69)

Peçevi Tarihi, 2 cilt bir arada, istinsah tarihi yoktur, ancak XVIII. yy. yazısına benzer.

30- Vat. Turco 86

(Rossi, s. 70) 34 varak.

Mısır Hidivliği ile Babiâli arasında h. 1252-1253 (1836-1837) sene-

lerinde teâtî edilen, Şerif Paşaya, Hidiv'e, Habib efendiye v.s. tah-rirat suretleri.

31- Vat. Turco 90

عجائب المآثر و غرائب النوادر (krş. Osm. Müel. III. s. 68) IV. Murad adına yazılmıştır.

« اعنى فقير بى ردا احمد بن همدم كنتخدا الشهير بسبيلى ... بودرر غمرى بحار مقبردن و جواهر آبدارى معادن مؤلفات مشهوره دن .. جمع ايدوب غرايب واقعاتى و عجائب مقبرآتى درج ... ايدوب زبان عربى و لسان فارسيدن ترجمه ايدوب ... عجائب المآثر و غرايب النوادر ناميله تسميه اولندى ... »

Kaynaklarını (Tabarî, Mes'ûdî, Müstevfî, Balazurî, Câmi-üt-tevârih..) zikrediyor. 154 varak.

Sonunda :

« قد وقع الفراغ من هذه الكتاب الفقير السيد محمد بن عبدالرحمن الشهير بكرم افندى زاده ... سنة ثلاث و خمسين بعد المآتين و الف »

32- Vat. Turco 91

(Rossi, s. 73 v. d.)

Osmanlı devleti ve Rusya Çarlığı arasındaki ahidnâmeler :

Küçük Kaynarca ahidnâmesi h. 1188

Aynalı Kavak tenkihnâmesi h. 1193

Ticâret ahidnâmesi h. 1197

Kırım, Kuban, Taman maddeleri için murahhasların imzaları ve mühür-leri ile memhûren Rusya elçisi ile mübadele olunan senet sureti: h.1198

Yaş ahidnâmesi h.1206

Bükreş ahidnâmesi h.1227

Tasdiknâme-i humâyun h.1227

Teyidnâme h.1227

33- Vat. Turco 94

(Rossi, s. 76 v. d.)

أنيس العارفين و مرشد السالكين

Hezârfen Hüseyin efendi h. 1090 da telif etmiştir.

Var. 2 :

« . . . بعدما سبب تسطير اين مقاله و موجب تحريرات رساله بودر كه ساكن

زاویهٔ حمل . . . هزارفن حسین الفقیر بو وجههٔ تعبیر مرام و بو طرز ایله توجیه کلام ایدرکه مدت مدید و عهد بعید ایدی که خاطره بو خاطره و سودایه بو سودا دوشمشدی که اگر سپهر بی مهردن فرصت و ایام بی آرامدن رخصت میسر اولورسه . . . بر مجموعه جمع ایدم و بنای کتابی بر عاقده اوزره مبتنی ایلیم که مسالک ضبط ممالکه سلوک ایدن حکام و ملوک احکام سیاستده و بسط بسایط رعایت رعیتده دستور العمل و تربیت و تقویت اولیاء دولتده و دفع رفع اعدای مملکتده قانون مجمل و کرنامهٔ مکمل اولو و اول مجموعهٔ اصناف حکایات و روایات و مواعظ تقریر و سیر سلوک سلاطینی تصدیر ایدوب انک ضمننده انواع فوائد حکمت و سیاست نصایح و موعظت مندرج اولوب عام و خواص فواید فوایدی بی قیاسندن بی بهره قالیه . . . »

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'dan bahsedilmektedir. Onun sedâreti zamanında yazılmıştır. 139 varak, XIX. yy. da istinsah edilmiş benzer.

34- Vat. Turco 96

(Rossi, s. 78 v.d.)

98 منشآت قنالی زاده علی چلی المرحوم

Var. 81 de :

« تمت منشآت علی چلی قنالی زاده المرحوم بعون الله تعالی و حسن توفیقه تحن کتابه و تحریراً تم توشیه و تحیرا مع ما تضمن من الخواشی و استتبع من اللواحق و القواسی بمصر الحروسه حمیت عن الاخر فی ثالث یوم من شهر رمضان المعظم من شهر سنه خمس و عشرين بعد الالف . . . کتبه احمد ابن الفقیر یوسف چاوش . . . »

(krş. Osmanlı Müellifleri, I. s. 400.)

35- Vat. Turco 97

(Rossi, s. 97 v. dd.)

Raccolta di poesie, di tono popolare, forse di un عاشق non nominate nel testo, con frequenti riferimenti alla Bosnia e alla Dalmazia e alla guerre tra i Turchi مسلمان و i christiani. Dalla seguente nota a fol. 1 si apprende che il libro appartiene a un خوجه یورغاک و nel 1212/1797-98 alla sua morte fu dal figlio di lui Lazigo لازگو consegnato a un Reşid رشید il cui nome appare nel sottoposto si-

gillo :

Kitabın kapağında :

“ashab-ı fenden Hoca Yorgaki vefatı vaktinde bu kitabı bize vasiyyet etmekle oğlu Lazigo bizlere teslim eyledi. Rebiülevvel 1212”

Bu manzum dâstanda Ziring-oğlu زرین اوغلی , Battayany-oğlu بکاوغلی gibi macar asilzadeleri de zikredilmektedir. XVII. yüzyıla ait kahramanlık menkıbelerini anlatmaktadır.

36- Vat. Turco 104.

(Rossi, s. 89)

معمیات Mu'ammayât, 58 varak. *Dukagin-zâde Taşlıcalı Yahyâ Bey.*

80 varak (XVI. yy. yazısı) (krş. Osm. Müel. II. 497).

37- Vat. Turco 105.

(Rossi, s. 90)

معمیات Mu'ammayât, 58 varak.

I. var. 2-11 Halimî (Ölümü 922/1516) *حلمی tradotta in Turco. Introduzione di cinque Versi* *مثنوی*

II. Var. 12-51 *معمیات سلطان جم*

« معمیات سلطان جم من یدالمصطفی المتخلص بنشانی عفی عنه رب الناس »

Celâl-Zâde Mustafa Çelebi (Koca Nişancı) elyazısı.

III.- Var. 52-55

« معمای لامعی رحمة الله علیه بنام محی »

Kapak sahifesinde :

« بو حقیر کدر معمای حسن اغا اعز الله شأنه . . . »

38- Vat. Turco 108

(Rossi, s. 92 v.d.)

167 varak. *اوضح المسالك الى معرفة البلدان و الممالك*

Var. 2 de: « Opera di compilazione geografica di *ملا محمد بن علی سپاهی زاده* finita 13 recep 980 (19.XI.1572) e dedicata al Murad III. una prima redazione dell'opera era stata fatti dallo stesso in arabo....»

Sonunda :

« فرغت عن تأليفه و تصنيفه في اليوم الثالث عشر من شهر رجب من شهر سنه

ثمانين و تسعمائه . . . »

39 - Vat. Turco 127

(Rossi, s. 107 v.d.)

هذا كتاب أنوار الماشقين Yazıcıoğlu Ahmed Bican. 331 varak.

Sonunda :

« حرره في اواخر رمضان المبارك تاريخ سنة ٩٦١ »

(krş. Vat. Turco 16; Vat. Arabo 390, Borg Turco 76).

40 - Vat Turco 102

(Rossi, s. 86 v. dd.) 109 varak.

I. 2-58 varak

« حكايت لطيفة عجوبة محجوبة ظريفه »

Raccolta di racconti morali di

سيد احمد بن حسن بالي الشهير بالصدقي

II. 58-106 varak

« حكايت اوغوزنامه قضان بك و غيره »

E la raccolta di racconti epici degli *اوغوز* piu nota come *كتاب دده اوغوز* Inconfronte con l'unica altra copia finora nota (di Dresda), questa esemplare vaticano e piu ristretto, contenendo solo una introduzione e 6 racconti (12 nel ms. di Dresda), ma il testo e piu corretto e tutto vocalizzato.

Bibliographia nell'articolo di E. Rossi, un nuovo manoscritto del *كتاب دده اوغوز* in RSO XXV. (1950) pp. 34-43, e quindi in E. ROSSI, *اوغوز Racconti epico-cavallerechi dei Turchi* tradotti e ancotati con facsimile del ms. Vat. Turco 102, città del Vaticano, 1952 [Studi a Testi, nr. 1 9]. Cfr. anche E. Rossi, *Osservazioni preliminari per una edizione critica del كتاب دده اوغوز* in ROS XXVII. (1952) pp. 68-73.

41 - Vat. Turco 128

(Rossi, s. 108 v.d.)

Müzekkin-nufûs, 358 varak. Opera di edificazione religiosa e mistica in prosa di *عبدالله الرومي* detto *اشرف اوغلي* di Iznik ivi morto nell'874 (1469/70) fondatore del ramo *اشرفيه* della confraternita *حاجي بايرام ولي* genero del santo *قادريه*

Var. 23 de :

« و بو مؤلف الضعیف الفقیر الحقیق کم عبدالله ابن اشرف ابن محمد المصر الرومی الازنیقی القادری در دعادن اونونتمیلر . . و بو کتاب بعون الله کم جمع اولندی نفس انسانی تربیت ادب امارلغندن مطمئنلهکه دوندرمکده وارجعی خطابنه قابلیت کسب ادرمگده اکی باب قلندی و بو کتابه مزکی النفوس دیو آد ویرلدی ... »

Var. 354 de :

« تم الكتاب ... بمزکی النفوس الذی الغه الشیخ العارف المشهور با شرف زاده ... »

Var. 355 de :

« فی بیان سلسله مؤلف کتاب شیخ عبدالله ابن محمد المصری المشهور شیخ عبدالله الرومی . . . »

Tarikatte mürsidlerini Hz. Ali'ye kadar götürmektedir. Harekeli, XVI. yy. istisnası.. (Krş. İstanbul baskıları 1269-1281; Köprülü, İlk mutasavvıflar; Bursalı Tahir, Osmanlı Müellifleri, I., s. 17).

42- Vat. Turco 131

(Rossi, s. 112 v.d.)

(تعیرنامه کبیر هذا کتاب تعیرنامه) کوامل التعیر

323 varak, harekeli, alfabetik tâbirnâme التعیر trattato di onirocritica, di حصر ابن عبدالهادی, del sec. X/XVI. E traduzione del persiano dello کامل التعیر di شیخ ابو الفضل حسین بن ابراهیم بن محمد التقلیل (sec. VI./XII.) con aggiunte derivate da altri antori.

Var. 1. de

« . . . اما بعد هجره تک طقوز یوز سکه (. . .) کامل التعیر کتابن که شیخ ابو الفضل حسین بن ابراهیم بن محمد التغلیبی رحمه الله تصنیف آمشدر . . . عالیشان سلطان معظم شاهنشاه اعظم سید سلاطین العرب و العجم . . . السلطان بن السلطان العاشر بطن من نسل عثمان السلطان سلیمان خان اطال الله بقاء و ادام دولته . . . بو بنده فقیر اعنی حصر بن عبدالهادی البوازجی (Rössî'de البوازجی) مولداً و الموصلی مسکناً الکاتب بالیسری . . . فارسی لغتدن حرف ازره شیله که هر کله نک اول حرفن طوب دخی انک ایکنجی و اوچنجی حرفن علی الترتیب رعایت ادب ترکیبه مبدل ایلیب آدن کوامل التعیر قودی . . . »

Var. 323 de :

« تم الكتاب . . . على يد العبد الضعيف . . . هدايت الله بن ناصر الدين بن حاجي
على خليل البغدادي ١٥ شهر جمادى اول سنه ٩٦٤ (1557) »

43 - Vat. Turco 138

(Rossi, s. 119) 134 varak

I. Var. 1-131 حديقه الشهدا è la traduzione turca, con quach aggiunta,
di فضولى di Bağdad (Ölümü h. 969) dell'opera روضة الشهدا del per-
siano حسين واعظ كاشنى sonunda (var. 131) :

« بحمد الله الملك الوهاب بوكتاب حديقه الشهدا بيك قرق يدى سنه سنده اشبو ماه
جمادى الاخرى او اخرنده ادرنده تحريرينه مباشرت ايدوب . . . سنه مزبورہ رمضانك
بشنجى كوني تمام ايلدى » (26.VIII.1638)

II. Var. 131-133

Murad I. tarafından Gazi Evrenos Beye gönderilen ferman sureti.

44 - Vat. Turco 141.

(Rossi, s. 122 v. d.) 366 varak, harekeli

Başında :

« هذا كتاب عاشق پاشا »

« این کتاب غریبنامه است از مقالات المشايخ مقرر البيان حجة الاعيان . . . كشاف
مشكلات حقايق مفتاح مفصلات دقايق رموز كنوز رحمانى شيخ همدانى ولى سلطانى
على بن مخلص بن شيخ القادر صاحب القدرة و القوة شيخ الياس . . . قطب يكانه مرد
حق شيخ پاشا بن مخلص بن شيخ الياس . . . »

Sonunda :

« فرغ من تحرير هذا الكتاب يوم چهارشنبه عند اداء صلوة الظهر فى أواسط
شهر شوال سنه احدى و اربعين و تسعمائه [Nisan 1535] كتبه الفقير الحقير . . .
حمزه بن محمد غفرالله ذنوبه . . . حرر فى قلعة سمندرہ . . . قد وقع هذا الكتاب فى سلك
ملك الفقير عبدالرحمن صوفيهوى . . . »

45 - Vat. Turco 147

(Rossi, s. 128 v. d.)

166 varak, harekeli, trattato di medicina in
versi di احمدى (öl. h. 815)

Sonunda :

« كتبه الحقير الفقير المشهور بابن اورقأج غفرالله له . . . بتاريخ سنه
احدى و خمسين و ثمانمائه »

Rossi bu münasebetle bu eserin Bulogna nüshasını (No: 3583) zikretmektedir. (Krş. Osm. Müellifleri, II. s. 79).

46 - Vat. Turco 148

(Rossi, s. 129)

Âşık Paşa 316 varak, harekeli

Poema religioso mistico di عاشق پاشا (ölm. h. 733)

Var. 2 de :

« ابن ضعيف فقير المفقّر الى الله العلى الكبير على ابن المخلص ابن الشيخ الياس
المعروف جده بابا و هو المعروف بشيخ پاشا الملقب بعاشق رحمة الله عليهم اجمعين »

Sonunda :

« اضعف عبادالله قاسم بن حسن الارزنجاني سنه اربع و خمسين و ثمانمائه »

(krş. Vat. Turco 141, Borg. 73)

47 - Vat. Turco 150

(Rossi, s. 130)

رسالة محمدية 317 varak, harekeli

poema religioso di يازيجى اوغلى محمد (ölm. h. 855)

Sonunda :

« قد وقع الاتمام من هذه النسخة . . . فى يوم الاحد و فى وقت ضضاء البكرء و فى
شهر اواسط ربيع الاول المبارك من شهر سنه احدى و ستين و تسعمائه » (1553)

48 - Vat. Turco 177

(Rossi, s. 156)

150 varak. جوهرة البداية و درة النهاية

trattato mistico, in prosa di صارى عبدالله أفندى (ölümü h. 1071:1661)
scritto in occasione della spedizione di Murad IV contro Bağdad

Sonunda :

« تحرير هذه النسخة اللطيفة على يد العبد الفقير ابراهيم بن اسمعيل ١١٤٧

فى بلدة قسطنطينيه »

(krş. Osm. Müellifleri, I. s. 102)

49- Vat. Turco 180

(Rossi, s. 158 v.d.)

شواهد النبوة 428 varak

Biografia di Moametto, dell'originale persiano di جامی tradotta in Turco da Mahmud bin Osman Lârî (öl. 938-1532). La traduzione fu terminata nel 915-1509 e il traduttore avverte (fol. 10) di aver talora inserito qualche aggiunta".

Var. 9 da :

« عمدة المتأخرين .. مولانا عبدالرحمن جامی . . . بر مقدمه ویدی رکن و بر خاتمه اوزرینه جمع ایلیوب شواهد النبوه لتقوية یقین اهل الفتوة دیو آد ویرمش . . . بو بنده احقر . . . محمود بن عثمان . . . »

Sonunda :

« قد فرغ من تسويد فی مدينه مصر المحروسة . . . فی ليلة الخميس فی ثانی محرم الحرام من شهر سنه تسع و ستین و تسع مایه من الهجرة النبويه علی يد العبد الضعیف . . . احمد ابن سليمان ابن عبدالله . . . »

Bu kitabın sâhipleri :

« بو کتاب عاتکه قادینک قیزی عایشه خواجینک . . . »
« کاتب زاده محمد رفیع سر اطیای خاصه », « صاحب الوقف الحاج حسین ابن محمد »
« ترجمه شواهد النبوه »

(krş. Osm. Müel. II, s. 493)

50- Vat. Turco 181

(Rossi, s. 159 v.d.)

تاریخ عبدالله بن رضوان (تاریخ مصر)

Var. 2 de : Mehmed IV. devrinde Vezir Mustafa Paşa namına telif edilmiştir. Yavuz Sultan Selim devrine kadar ve sonra Mısır valilerinin tarihi, telif tarihi h. 1058 (1648). Eser h. 1196 da Kayyum-zâde Derviş Mehmed bin Hacı İsmail bin Veliyyüddin tarafından istinsah edilmiştir. (krş. Osm. Müellifleri III. s. 103; Babinger, s. 176 v. d. ; diğer nüshaları, Hamidiye ktp. No: 900; Veliddin ef. ktb. No: 2467).

51- Vat. Turco 185

(Rossi, s. 162 v. dd.)

Mecmua (II risâle)

- 1- (var. 1-47) Kaygusuz Baba Sultan Abdal Musa hazretlerine erişip şâd olduğudur.
- 2- (var. 51-78) Mugalata-t Kaygusuz Baba.
- 3- (var. 91-115) هذا رسالة بدلائمة قيفوسز بابا قدس سره
- 4- (var. 117-125) رسالة في بيان وحدة الوجود لمولى المارف عمر افندي الكوراني
- 5- (var. 126) مجموعة منيفه جلال الدين روى
- 6- (var. 129-134) رسالة شمس الدين سيواسي
- 7- (Var. 136-140) Kismet-nâmeden alınmıştır.
- 8- (Var. 140-141) Mesnevî'den bir parça.
- 9- (var. 142-143) Celâleddin Rûmî'den
- 10- (var. 143) Nefis'den merâtib-i erbaa
- 11- قال على كرم الله وجهه

52- Vat. Turco 196

(Rossi, s. 172 v. d.) 408 sayfa, harekeli
Ahmedî divânı (5712 beyit)

istinsah tarihi h. 851 (تاريخ سنة احدى و خمسين و ثمانمائة) h. 1011 de Abdüsselâm bin el-hâc Fethullah'ın mülkünde idi.

53- Vat. Turco 202

(Rossi, s. 177 v. dd.)

Mecmua

- 1 - Divân, Esseyyid Sabri ef.
- 2 - Divân, Kaf-zâde Fâizî ef.
- 3 - Divân, Şeyhulislâm Bahâyî ef.
- 4 - Divân, Veysî ef. ma'a خواتمه

« قد انتقل الى نوبته العبد الفقير محتاج الى رحمت ربه الودود اسعد ابن مسعود اليكشهرى الشهير بعتخوان زاده غفر الله لهما ... ثم انتقل نوبته التصرف الى افقر الورى ابراهيم نجاتى عن كاتب قلم مقابلة سواري رضى عنه البارى ١٥ ربيع الآخر ١٢٢٩ »
« استصحبه الحقير اسمعيل خليفه موقوفات سنه ١١٠١ »

54- Vat. Turco 267

Mustafa Âli, محاسن الآداب، آداب الملوك، محاسن الآداب

Var 2 de :

« خصوصاً اول زمرة جليله نك ثالث عشرى سلطان محمد خانله موفق و مؤيد »

قلدی نته که انلرک خدمات سامیه لرینی وکیل جلیل و خلیل بی عدیلرلی ابراهیم
باشای صدارت نشانله محدد و محمد قلدی . . . »

Var. 7 de :

« . . . سلطان محمد خان . . . انکروس سمتارینه نیت جهادله سفر آتمشیر ایدی . . .
اول آنالرده بو عبد حقیر اعنی به مصنف عالی پای نخت روم اولان قیصریه ده امیر
ایدم خصوصاً که یونان ولایتنک بعض نواحی رومک حفظ و حرانته مأمور دلپذیر
ایدم و اول جمله دن لواء بوزاق محافظه سنه تیر راست کبی طوغرلمشیدیم اما اول
اشغال دنیویه خلاننده کی اوقات خالیه نیک اضاعه سنی نامناسب کوزمشیدیم . . . اون
بش فصل اوزرینه تخریره نیت ایدوب . . . »

Var. 10 de :

« بعده آداب الملوك اسمی ایله عنوان ویرلمسی مناسب کوروندی اما ملوکدن
غیری خدام صاحب سلوکه شمولى دخی محاسن الآداب نامنده کی حسن قبولی مرجح
بولوندی . . . »

Var. 178 de :

« تمت الكتاب بعون الملك الوهاب على يد عبدالمنان الحقير زخشان محروسه مصر
در اواسط محرم الحرام سنه ۱۰۰۸ »

(krş. Babinger, s. 133 v. d.)

55 - Vat. Turco 283

(Rossi, s. 243 v. d.)

علی بن حسین واعظ کاشفی الصافی - ترجمه رشحات البین الحیات

Mehmed Şerif bin Abdülgani el-Abbas Trabzonî tarafından h. 1002
de Sultan Murad III. namına tercüme.

Var. 311 de :

« وقع الفراغ من تحريره يوم الخميس السابع والعشرين من شهر ذى الحجه سنه
ثالث و تسعين و تسعمائة على یدی ترجمه اضعف عبادالله محمد شريف ابن عبدالغنى
العباس نسبتاً و الطربزونى مولداً »

(krş. Osm. Müellifleri, II. s. 22)

56 - Vat. Turco 286

رشحات محي

57 - Vat. Turco 287

(Rossi, s. 244 v. d.)

276 varak مکتوبات ، هذا دستور الانشا

Başında fihrist vardır; Mekke Şerifine ve Leh kiralına nâme-i humâyun... Çoğu XVII. asra âit nâmeler Köprülüler devri ile ilgilidirler, yazma XVIII. yüzyıl başlarına âittir.

58 - Vat. Turco 298

(Rossi, s. 253 v. d.)

89 varak، مجالس النفائس ، علي شير نوائى

59 - Vat. Turco 300

(Rossi, s. 254 v. d.)

هذا كتاب تاج العارفين حضرت ابو الوفا

Kitabın müellifi, Âşık Paşa-zâde Şeyh Ahmed Âşıkî damadı Seyyid Velâyet bin Hz. Seyyid Ahmed el-Vefâî hizmetlerinde bulunan bir zattır. Naklettiğine göre, Seyyid Velâyet h. 880 de hacca gittiği zaman Mısır'dan iki ciltli kitap getirmiştir. Bunlar Ebülvefâ'nın arapça menâkıbı imiş ki, bu eser de onun tercümesi olduğunu söylemektedir. Seyyid Velâyet'in şeceresi verilen ve başında fihristi bulunan eserde ölümü 22 Muharrem 886 olarak gösterilmekte ve Şeyh Edebâli'nin, Şeyh Vefâ'nın hulefasından olduğu için Osmanlıların bu sayede muzafferiyetler kazandıkları imâ edilmektedir.

Sonunda, var 156 da : « تاريخ سنه اثني و ثمانين و تسعمائه . . . »

60 - Vat. Turco 301

(Rossi, s. 255 v. d.)

كتاب جامع المعارف رسالة توحيديه هذا ديوان و واردات سيف الله افندى

السيد نظام الدين اوغلو (ölümü 1010-1601)

(krş. Osm. Müellifleri I, 81)

61 - Vat. Turco 303

(Rossi, s. 257)

Surûrî Mustafa Efendi, 267 varak، ذخيرة الملوك

Farsçadan (müellifi Ali bin Şehabettin el-Hemedâni) Şehzâde Mus-

tafa adına h. 960 da türkçeye tercüme eden Surûri, sonunda sekiz beyitlik bir methiyeyi şehzâde için nazmetmiştir.

Sonunda :

« ختم کتاب علی یدی العبد الضعیف المحتاج الی رحمة اللطیف محمود بن حسن
ربیع الأول سنه ۱۰۱۷ »

(krş. Osm. Müellifleri, II 226).

62- Vat. Turco 304

(Rossi, s. 257 v. d.)

I. دقائق الحقائق Ibn Kemal 1-76 varak

Başında fihrist

Varak 5 de :

« ... زبان دری ده که ریب و عیب دن بری در و جنان اهلنک اختیار آندکلی
صحیح و فصیح لسانلرک بری در بو رسالۀ رنگین کلاله و شیرین مقالۀ ترتیب قلدیم
اشجار اشعارده اولان ازهار و اسراری اظهارله اول لسان روشن بیانک کلشن
پر صفاسنک تماشاسننه ابنای زمانی ترغیب قلدیم متشابه لغتلرک حقیقتلرنه متعلق
دقیقلری مشتمل اولدوغندن اوتری آدنی دقائق الحقائق اوردم مجلس صفا افزای
آصف آرای حضرت ابراهیم پاشایه که صاحب دیوان سلیمان زمان در تحفه آتمکه
لائق کوردیم ... »

II. رسالۀ یأییه لابن کمال یاشا var. 77-89

Başta :

« بو صحائف پر لطائفک تسویدنه داعی باعث مضمون مکنونده مندرج و مندرج
اولان عوارف معارفک تمهیدنه سبب حادث اول اولدی که ارباب فضل و اصحاب
معرفتدن بر جماعتله که میدان فرسک فارسلیر ایدیلر لفة فارسی ده آخر کلمه یه
لاحق اولان حرف یانک خصوصنده مناظره اولدی انشای محاورده حاضرلردن فرضه
مقامده فرصت کلامه ناظرلردن بریسی اول معنیلر بش نوعه که وحدت و نسبت
و خطاب و تنکیر و مصدریه دن منحصر در دیدی فقیر ایتدم اوندن زیاده در بلکه
اوندن زیاده در ... »

63 - Vat. Turco 305
(Rossi, s. 258 v. d.)
در المکنون Yazıcıoğlu Ahmed Bican (h. 1193 de istinsah edilmiş bir nusha).

64 - Vat. Turco 312
Mustafa Âli مرآت العوالم 19 varak. H. 995 de, Murad III. devrinde Vezir ve Rumeli beylerbeyi Mehmed Paşaya ithaf ettiği (Rossi'nin Sokulu Mehmed Paşa olarak göstermesi yanlıştır) bu eserin kaynakları olarak Behcetüttevârih, Edussuud'un "Tefsir-i fazilet-i şuhûd" risâlesi, Masâbîh ve Celâleddin Süyûtî ile Mevlânâ Kadı Adud'un Eşrâfüttevârih'i, Zübdetülâsaf v. s. gösterilmiş, tarih ve takvime âit " کتاب المنتخب فی اقوال العرب والعجم " sayılmaktadır.

65 - Vat. Turco 314
(Rossi, s. 294 v. d.)
raccolta di lettere e غزلیات raccolta di Işkî عشق del sec. X/ XVI. e di altri autori. 40 varak.
Sonunda : « تمام کشیده سنه ۹۸۵ (1578) »
Peygamberin Rûm kayserine gönderdiği nâme ve Hulefây-ı Râşidîn nâmeleri ile Fâtih Sultan Mehmed'in Uzun Hasan'a, Yavuz'un Şah İsmail'e, Kanunî Sultan Süleyman'ın Şah Tahmasb'a, Tahmasb'ın Selim II.'e nâmeleri..

« شکایت نامه از دست آلام فراق » ، « ترجیع بند لطیفی » بمقدار علی سبب الاعتذار

Birçok şairlerin gazelleri ve müellifin

« قنلو یاشمدن قباغمده شرایم وار نیم - یشلو بفرمدن اوجاغمده کبایم وار نیم »
beyti ile başlayan bir gazeli mevcuttur.

66 - Vat. Turco 317
(Rossi, s. 317)
Başında :

« کتاب شمع و پروانه من کلام املح الشعراء مولانا ذاتی سلمه الله »
Sonunda :

« تمت بعون الله الملك الوهاب قد وقع الفراغ من هذه النسخة ٢٨ في صفر المظفر
فی مدرسه چورلی کتبه الفقیر مصطفی بن محمد الحندوری » [Rossi, Handûri (?)]

(Rossi, s. 317; Osm. Müellifleri, II. 176)

67 - Vat. Turco 320

Firdevsî satranç, 24 varak

(Rossi, 267 v. d.)

« در بیان داستان ماضی و تمثیله شطرنج »

Başında :

« اشکال شطرنج در بیان تعبیه فرعونیه ، طبریہ ، عراقیه ... »

« داستان سلطان محمد خان و قصه ازون حسن ... »

var. 21 de :

در تمثیلات شطرنج و در فواید عقل کوید فردوسی ...

باب الثامن أئمة اهل دین قتنده شطرنج اوینامق حرام می در . دکلّی در . . . »

Sonunda :

در بیان حقیقت حال شطرنج در فواید عقل کوید و داخی بو کتابک مؤلفی بو بو شطرنج رساله سنک مصنفی فردوسی ایدر که اهل عرفان و مبتصر کامرانه معلومدر که فراست یوزندن نظر که قلسه عبرت کوزجی عاقل لر و علماء اهل دانش کاملر قتنده معارفدن خالی دکلدر کم بر خاصه واردر حتی شجرانده و جماداته و ثمرانده و حجرانده هر برنده بر درلو خاصه واردر . . .

فی سلخ شهر ربیع الاول من شهر سنه ۹۶۸ (1560) . . . »

68 - Vat. Turco 322

100 varak تصویر القلوب للشیخ مصطفی بن برهان خواجه بخطه سنه ۹۸۲

Sonunda :

« الف اخوج الخلق الی القفران مصطفی بن برهان ... »

من مشایخ الدهر و الکمال الزمان »

(Rossi, s. 268 v. d.; Osm. Müellifleri I. 40)

69 - Vat Turco 328

تبر المسبوك - عبدالله قدسی

Tibr-i Meskûk, trattato di ertica politica tradotto dall' arabo in

Turco da un *عبدالله قديسي* e dedicato al Sultano Ahmed I.
Kapak sahifesinde :

« هذا كتاب تبر المسبوك من مواهب الرب الكريم الى اعبدته الفقير
كنج محمد باشا زاده الحاج ابراهيم سنه ١٢٢٦ »

var. 1 :

« . . اما بعد بو فقير قليل البضاعة . . . يریشان روزگار يعني عبدالله المتخلص بقديسي المدرس حيثنه بمدرسة دلفكار (؟) وقتا كه الشيخ الامام الفاضل ابى عبدالله محمد بن المقفّعك مؤلفاتندن تبر المسبوك فيما يحتا جون اليه الملوك نام كتابى مطالعه ايديوب كتاب مذکور حاوى اولديغى تدبير امور حرب و قتال و تنظيم نظام دولت و اقبالى مشتمل حكايات عجيبه عبرت اثار ملوك ماضيه عاليمقدار و حوادث غريبه حكمت شعار دول سالفه جليل الاعتبارك مزاياسنه واصل اولوب . . . سلطان اعظم شهنشاه معظم المؤيد من السماء . . . السلطان بن السلطان السلطان احمد خان ابن السلطان الغازى محمد خان لازالت رايات سلطنة . . . حضر تلرينك طبع هايون سماء مقرونلرى دخی تنظيم نظام عالم و اصلاح امور بنى ادم اتمك اوزره مجبول و مشغول اولوب سلوك مستحسنلرينه موافق فهم اولندى ايسه كتاب مذکور عربى لسان اوزره اولتمقله نعى عام اولتمق ايچون مشتمل اولديغى حكايات صحيحه الروايات تركى زبانه ترجمه اولنوب يكرمى سكر فصل اوزره تربيب قلندى و بالله توفيق الفصل الاول فى تدبير الملك و السياسة و الرياسة »

var. 78 :

« حرره الفقير الى رحمة ربه القدير حافظ عبدالكريم بن الحاج حسن بن احمد
غفرالله ولوالديه . . . سنه ست و خمسين و مائه و الف فى شهر ذى الحجه يوم السبت »
(Rossi, s. 271 v. d. ; Accademia Lincei, n. 6)

70 - Vat. Turco 331

« هذا كتاب وسيله الاتقان فى شرح رسوخ اللسان فى حروف القرآن للشيخ الامام
و المقرئ الهمام حمدالله الفقير ابن خير الدين الحقيير الخطيب بجامع اياصوفيا الكبير . . . »

var. 2 :

« بن فقير تلاوت و قرائت علمنده و تجويد و روايت فنده قلة بضاعه و كثرة اضاعه ايله رسالر نظم ايدر اولمش دم . . . » ثم نظمت هذه الرسالة بالتماس بعض الاخوان من اهل القران « يعنى اندن صكره او شده بو رساله نظم ايتدم اهل قران يازنلرك بعضلرينك التماسيله « باخراج الالفاظ الصعاب تلفظاً من كلام الرحمن » يعنى كلام الله دن شول كله لركه تلفظى لسان اوزره صعب و عسير اولنلردن بعضسن اخراج ايدوب انده درج ايتمكله . . . فوقه ذلك فى ايام خلافة خلاصة سلاطين الاقطار و الافاق « پس بو رساله نك نظمى افاق و اقطار سلطانلرينك خلاصه سى خلافتى ايامنده واقع اولدى . . . » جالس سرير السلطنة السلمايه بالاستحقاق « يعنى سلطنت سلمايه نك سرير نك استحقاقله جالس در . . . » « حارس الممالك الاستلاميه من العجزة و الفساق » يعنى ممالك اسلاميه نك فاجزلردن و فاسقار شرنندن حافظى و حارسى در « قامع جمهور الملاحده و اهل الشقاق » يعنى ملحدلر و شقيزلر بولوك نك قامى و قاهرى در « قالع اصول الخوارج و عروق ذوى النفاق » يعنى خوارجك اصولن و كوكلرين قازجى و اهل نفاقك عرفلرين كسيجى و ظمزلرين قيريجى در شمس الدولة العثمانيه بدر الشوكة السلطانيه « دولت عثمانيه نك نور و يريجى افتابى و ملة رحمانيه نك مشعله لى يلديريجى ماه تابى در « السلطان ابن السلطان السلطان سليمان خان بن السلطان سليم خان . . . »

varak 4 :

« يعنى اشبو قصيده تعاقب دهور و تقادم عصور ايله حفظ ايدوب ضبط ايدن كمسنيه بر استاد كامل فايتك و بر شيخ ماهر حاذقك يرينه ظهور و انك فايده سن ويرر و بالجملة بو قصيده طالب تلاوت اولن كمسنيه غايتله فائده لى و نهايتله عائده لى در . . . »

varak 41 :

« . . . » يعنى بو قصيده نك ختمى تاريخ هجرة نبويه نك طقوز يوز اللى طقوز بيجى

(1553=h. 959) يل اچنده واقع اولمش در . . . »

varak 42 :

نظم

« بونی حفظ ایت کل ای تجوید طالب
ایدرسنک بونده حمدیه رجاشن
دیدى ختمنده بو رسمک محرر
که اول فضلیله اقرانوکه غالب
کوراسن جنت ایجره حق لقاسن
قودی ذیلنده تاریخن مذکر [h.960]
(krş. Osm. Müellifleri I. s. 274 v. d. Hamidiye ktb.)

71 - Vat. Turco 334

(Rossi, s. 275)

240 varak. منشآت لامی

Kapak sahifesinde sırasıyla sâhipleri :

« تشرف بملکه العصر عبدالرحمن الاقسرائی عفی عنه »

« استصحبه العبد الفقیر السید علی الحقییر »

« تملك هذه الدر الشيخ العبد الحقییر شریف حسین . . . »

« من الکتب الفقیر عبدالحق . . . با پایه مکة المکرمة »

Devrin âlimlerinden bir çoğuna yazılan nâmelerden başka defle-
dar İskender Çelebi'ye, « ویس ورامین » takdimi vesilesiyle ve bazı
ricalar yapılarak, Arpa yazıcı Hüseyin Çelebi'ye « وامق و عذرا »
takdimi vesilesiyle ve 40 efrenciye alındığı hakkında, Sadrazam
İbrahim Paşaya, divânının yazılması emredildiği cihetle iyi kâğıdın
Bursa'da bulunmadığı ve kâtip hususunda ricâlarda bulunan nâme-
ler ve tarihî bir çok bilgiler veren diğerleri ...

var. 240 :

« قد وقع الفراغ من تحرير هذه النسخة الشريفة على يدى العبد الضعيف احمد
بن محمد الاسكوبى اللهم حسن حاله و اتمم بالخير عواقبه و غفر له ولو الديرهما و لجميع
المسلمين و المسلمات آمين فى اوایل شهر شعبان المعظم . . . سنه ثلث و ستين
و تسعمائة » [h.963]

(diğer nüshası, Vienna I. P. 216 (copia datata 957/1550-51) Osm.
Müellifleri, II, s. 492)

72 - Vat. Turco 336

(Rossi, s. 276 v. d.; Osm. Müellifleri I. s. 51)

هذا كتاب آداب الطالبين

(Manuale di morale mistica di Ali Halife O Çelebi Halife detto
أنك خليفة سي شيخ قاسم أنك خليفة سي شيخ يوسف بن سلطان شاه محمد القسطنطوني
جمال خلوي 899 (1493-94), in turco Osmanlı arcaico).

Kitabın kapak sahifesinde

« كتاب آداب الطالبين تأليف چلبی سلطان (چلی خلیفه) الملقب جمال خلوتی
أنك خليفة سي شيخ قاسم أنك خليفة سي شيخ يوسف بن سلطان شاه محمد القسطنطوني
ترجمه ايلشدر و شعبان القسطنطونيدن [Vat. Turco 344] بر قوشق يوقاريدر پک

نفس کتابدر استصحابه حافظ يحي العصمي الشاذلي في ١٧ محرم ١٢٢٩ »

273 varak, istinsahı XVII. yüzyıl, harekeli, imlâ yanlışları var, ara-
dan bazı yapraklar ve sonu kopuk, h. 1271 de diğer bir nushadan
tamamlanmıştır. En sonuncu bahis : « در بیان ارسال المامه » var 272 :

« قد تم هذه الرسالة الشريفة على يد احقر الوری و خادم الفقراء خاك قدم آل

عبا الشيخ السيد محمد يحي الدين القادری سنه ١٢٧١ »

Müellif, kitabın hâtimesi olarak 105 beyitlik bir nazım kısmı ekle-
mekte ve

« ای طلب ایندن طریق مستقیم مکر شیطاندن اولم دینین سلیم . . . »

diye başlamakta, eserini 16 cumad II. 900 (14 Mart 1495) de bi-
tirdiğini anlatmaktadır ki, kitabın bu hütüphanedeki fişinde müel-
lifin h. 899 da öldüğünün belirtilmesi tashihe muhtaçtır.

73- Vat. Turco 340

(Rossi, s. 279; Osm. Müellifleri I. s. 91 ?)

403 varak, harekeli "Opera in poesia, di edificazione
morale, di autore non dichiarato"

Baştaki sahifede mensûr olarak kitaptan ve müellifinden bahsedil-
mişse de silinmiş ve kazınmış olduğu cihetle müellif ismi okuna-
mamaktadır. Manzumelerde yer yer آلهی Âlihî kaydı, belki de mü-
ellifini göstermektedir.

Sonunda :

« وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب الشريف . . . على يد العبد الضعيف عبيد

المولوى الخادم الفقير الحقير بحضرت مصنف هذا الكتاب المنير فى اواسط جمادى الاولى
من شهر سنة ٩١٤ [11 Ağusfos 1508]

Kitabın içinde vakıf mühürü vardır ve buna göre Üsküdar'da Ümmî Ahmed Efendi dergâhına Şeyh Riyâeddin tarafından vakfedilmiştir.

74 - Vat. Turco 344

(Rossi, s. 280 v. d.) Osmanlı Müellifleri I, s. 119; diğer nushaları Vat. Turco 170; Yahyâ ef. kütüphanesi)

« مناقب شعبان افندى » 169 varak.

Başında :

شيخ على شان و قطب اقطاب جهان قسطمونى ده تربته پر انوار لرنده مدفون

شعبان افندى قدس سره العالى . . حضرتلرينك مختصر مناقب نامه شريفطريدري :

var. 108 :

« هذه رساله تربته نامه لدرويش عمر الفوادى »

var. 163 :

« قد وقع امام مقاله بيد محرر الرساله درويش عمر الفوادى . . فى غره شهر

رمضان الشريف . . فى مقام القطب الاقطاب حضرت الشيخ على جناب . . .

و صاحب الكرامه و التربه الشيخ شعبان افندى . . فى سنه ثلاثين و الف . . »

75 - Vat. Turco 345

(Rossi, s. 51 v. d.)

Kâtip Çelebi تقيوم التواريخ

XVIII. yüzyıla ait olaylar, cedveller eklenmiştir. Bu nüshanın en büyük özelliği, Resmî Ahmed Efendiye âit oluşudur. Kitabın kenarlarında kendi el yazısı ile notları ve kayıtları, hatıraları vardır. Ezcümle h. 1171 yılında III. Mustafa'nın cülûsu vesilesiyle Viyana'ya elçilikle giderken Macaristan'a âit müşahedelerini 1199 tarihli kayıtlarda göstermesi (varak 102) ilginçtir. Bir çok tarihi eseri okuyarak edindiği bilgileri muhtelif yerlerde not olarak kaydettiği de görülmektedir. var. 119 da Yeni câmiin inşası hakkında bildiklerini zikretmesi buna bir örnektir. Kapak sahifesinde iki mühür vardır:

I. « بما اناله الله تعالى لعبده العريف بتو قادی ابو بكر افندى زاده احمد »

II. « صاب و مالک این کتاب والی آیالت هرسک حالا شریفی مصطفی پاشا زاده
حسن حقی ۲۳ صفر ۱۲۸۰ » [22 Kasım 1853]

76- Vat. Turco 346

(Rossi, s. 282 v. d.)

Tarab al-mecâlis طرب المجالس

Operetta morale novellistica del persiano

Tradotta in Turco da Mahremî fine del sec. IX./XV.

var. 3 :

« بو رسالہ فارسیدن ترکیه ترجمه ایدن که مخرمی دیکله مشهوردر شوپله بیان
ایلر که کتاب طرب المجالس که بش قسم اوزرینه ترتیب اولمشدر. . . »

var. 45 :

« تمت بعون الله الملك الوهاب في تسع شهر اجمادى الاول سنة اربع و تسعمائه
» [23 Aralık 1498]

Kapak sahifesinde :

« کتاب تصوف من کتب الفقیر حسن فریدالدین القاضی بقضاء کورجیه »

77- Vat. Turco 351

(Rossi, s. 285 v. d.; Osm. Müellifleri I. 368)

Mecmua مجموعه

Miscellanea di scritti mistici in Turco e in persiano di Abdi

(عبدالرحمن بن احمد استانبولی) vissuto alla Mecca sec. X./XVI.

رساله اول

هذه الرسالة في بيان تکمیل المراتب الوجودية بمعرفة المراتب الامکانیه الفها
الفقیر الى الله الغنی عبدالرحمن بن احمد الاستانبولی ناظم کلشن راز بالترکی نزیل
مکه المشرفة شرفها الله تعالى

رساله ثانیة

هذه الرسالة المسمى بالرسالة المهادیه الى جادة الفرقة الناجیه الفها عبدالرحمن ابن

احمد الاستنبولی ناظم کلشن راز بالترکی

رساله ثالثه . . . في بیان سر القدر الفها . . .

رسالة رابعة . . . عجالت عبرت فما است . . .
رسالة خامسة في بيان تفصيل كالات و اثبات غيبه بظهور . . .

Sonunda h. 986 ve h. 987 tarihleri görülmektedir. Bir de Celâled-din Rumî'nin farsça bir risâlesi vardır.

78 - Vatican Rossiani Turchi 876

(Rossi, s. 367)

منشآت XVII. yüzyıl

Var. 166 :

دفتر اولدر که یکیچری چایرندن او جاق آغالرینه توزیع اولنان اوتلو قدر که
ذکر اولنور . در زمان کنعان سلخدار اغای شهر یاری سنه ۱۰۶۵ .

Var. 7

“Yeniçeri ağasından Padişaha beytilmal için telhis”

var 16 :

“Serdara hitaben yeniçeri olmiyan kimesne için mektup”

var 19 :

“Yeniçeri ağasının hasların zaptı temessüküdür”

var. 22 :

“Nazırların hakların vermiş yeniçeri için kadılarına mektup”

var. 25 :

“Kal'alara düşman müstevli oldukça sefer tenbihi için mektup”

var. 26 :

“Devşirme mektubu bu minvâl üzere tahrir olunur”

var. 33 :

“Asker sürmeğe vezir ile giden çavuşa mektup”

var 38 :

“Perakende olan Çnha işleyen yahudileri geri götürmekçün mektup”

var. 44 :

“Kan davası için kadılarına mektup böyle yazılır”

var. 113 :

“Yeniçerilik iddia edenlerden mâl-i mîrî tahsili için mektup”

var. 130 :

“Emir mucibince beğlik koru hıfzı için mektup”

Sonunda :

“Hesap rakamların beyan eder”

“Ulûfe taksimi erkânın beyan eder”

VII. ACCADEMIA NAZIONALE DEI LINCEI,
(Biblioteca Orientalia, Manuscritti Turchi).

- 1 - No: 6 منشآت (İnşa Mecmuası)
E un formulario di Cancellario..
Başında :

« من مواهب الرب الكريم الى عبد الفقير كنج محمد پاشا زاده الحاج ابراهيم
٧ جمادى الاول سنة ١٢١٤ »

Diğer sahifede :

« من كتب الفقير محمد رئيس الكتاب في الدولة العلية صانها الله عن الافات و البليه »

var. 2 :

“1059 senesinde Özbek cânibinden Aşitâne-i saâdete gelen elçisinin pişkeş ve hediyeleri..”

“h. 1079 و لذن و رشن و رجج و رشن و لذن mevâciblerinde vâki olan mahlûlâtır”

“Sûret-i elkâb”

“Gazi Evrenos Beye verilen ahidnâmenin sûretidir”

“Dağıstan hâkimi Şemhal'e..”

« تفصيل ملاقات خان قريم و بوسيدن ركاب به پادشاه عالمناه »

XVII. ve XVIII. yüzyıllara âit diğer belgeler

- 2 - No: 35
Duâ kitabı, küçük boy.
3 - No: 58

« اما بعده بو بر اختيارات قواعد كليه در حكمت و نجوم كتابلرن دن استخراج اولوب تركي دله ترجمه اولندي . »

- 4 - No: 218

تواريخ آل عثمان

Baştan ve sondan noksan, harekeli, XV. yy. yazısı. h. 905 senesine kadar getirilmiştir. Gabrieli'ye göre müellifi Muhiddin Cemâli'dir. Bonelli buna dâir bir makale yazmış ve Giese neşrinde bundan istifade edilmiştir.

5 - No: 249

Kapak sahifesinde :

« Şükraname ve ahadith arbecin ve صد کله و آیات کلستان »

VIII. BARBERINI ORIENT

1 - Barberini Orient 57

(Rossi, s. 313 v. d.)

Mecmua, XVII. yüzyıla âit

var. 54-108 inşâ örnekleri

var. 109-111 Zikr-i tevârih-i Âl-i Osman.

2 - Barberini Orient 59

(Rossi, s. 314 v. dd.)

Mecmua XVI. yüzyıl ikinci yarısı

I. روزنامه حضرت شیخ وفا - عبرت نامه مولانا طوسی

II. var. 20-111 هذا انشاء معتبر

III. var. 122-140

کتاب املاء آکوڑہ کان تالیف مولانا انسان علیہ الرحمة و الغفران ابتداء املاء

کودکان : اللہ ، محمد ، ابوبکر . . .

نوع دیگر : محی الدین ، کمال الدین ، نور الدین

نوع دیگر : رسول اللہ ، بنی اللہ ، ولی اللہ ، ہدایت اللہ . . .

: عبدالغنی ، عبدالجبار

: بک ، پادشاہ ، سلطان ، سلاطین ، خلیفہ ، امیر . . .

: نصوح ، عوض ، ابنہ بکی ، دورمش ، ایل آلذی . . .

: عایشہ ، فاطمہ ، پشہ خاتون ، خرامان ، عندلیب . . .

: کسخا ، سادہ ، التونلو ، چامہ . . .

ve diğer nevilerde ipek neveleri, san'at neveleri, hububat neveleri, şehir neveleri, hayvan ve kuş neveleri.. Özellikle dil tarihi bakımından çok önemlidir.

3 - Barberini Orient 62

(Rossi, s. 316)

manzum, harekeli, غرّة مجرم ۹۶۴ء، در بیان اسماء حسنی

(krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 284)

4 - Barberini Orient 65

(Rossi, s. 317 v. dd.)

Mecmua (کتاب کزیده)

IV. var. 92-121 هذا رسالة طريق الادب

(krş. Osm. Müellifleri I, 354)

... اما بو درر عجیبوک و غرر غریبوک قائل علی بن حسیب الاماسی ...

شویله بیان ایدر که بو رساله ادب و وسیله من طلب تألیف اولدغنه سبب اولدر که ...

Muhtelif kavimlerin tabiat ve karakterinden bahsederken arapların tabiati bârid, bunlardan muhabbet gelmez der, acem tâifesi akrep tabiattır, hükümünü verir, türkmen ve tatarları da zemmeder, Türk tâifesi sadık ve müşfikdir, koyun gibidir kanaatini açıklar; sonunda bazı nasihatlerde bulunur. "Bu kitap 857 yılında feth-i Kostantiniyede düzüldü" diyerek telif tarihini belirtir; istinsah tarihi 974-975 (1567) dedir.

5 - Barberini Orient 39

(Rossi, s. 305 v.d.)

217 varak, harekeli "Cronica Ottomana in versi fino al 945/1538-39. Non appare il nome dell' autore" manzum.

Başlangıç :

« بسم الله الرحمن الرحيم اله دارندی بالمجد اعلى خدای بی نظیر و حق تعالی
علم و فردود اناحی و قادر ظهورندن بلندی هر مظاهر... »

varak 4 :

« سبب ترجمه نظم کتاب تواریخ نامه آل عثمانیان من اوله در زمان حضرت سلطان
السلطین الزمان ناشر العدل والاحسان ظل الله العالم مالک رقاب الامم حضرت سلطان

سلیمان بن سلیم خان ابدالله دولته فی سنه ۹۴۵

اوتورمشیدم فراغت علمنه

توکل کوشه سنده بن کینه

قناعت خرقه سی اچره چکوب باش که بستر خاکدی بالیندی داش

ادینوب عزلیله صبر همدم
بو رسمه کچیرورده روزکاری
کچردم گاه شادی گاه پر غم
برقش ایدم الدن اعتباری
ادردم ذکرله اخیای اوقات
تضرعله قلوردم عرض حاجات
مکرر بر کیجه ینه اوترب بن
جهان اولمشد خالی کفت و کودن ...»

Varak 144 :

« فتح قلعه متون از فتوحات سلطان مذکور زدست بالی بك بن مالقوچ
فی سنه ۹۰۶ »

Varak 145 :

« وفات کردن بالی ولد مالقوچ غازی فی سنه ثمان و تسعمائه »

Varak 145 :

« رحلت کردن حضرت شاه زاده سلطان علم بن بایزید خان نورالله مرقد هما
فی سنه ۹۰۹ »

Varak 146 :

« وفات اسکندر پاشا در وزارت حضرت سلطان بایزید خان بن محمد خان
فی سنه ۹۱۰ »

Varak 146 :

« رحلت کردن حضرت شاه زاده سلطان محمود بن سلطان بایزید بن سلطان
محمد خان بن سلطان مراد خان غازی طابالله ثراهم و جعل الجنة مثواهم فی
سنه ۹۱۴ »

Var. 159 :

« آمدن سلطان احمد برای جنگ کردن و کشیدن عساکر اناطولی و ترکان
فی سنه ۹۱۹ »

Var. 178 de Kanunî Sultan Süleyman devri başlamaktadır.

Var. 180 :

« فتح قلعه جزیره ردوس از فتوحات سلطان مذکور فی سنه ۹۲۹ »

Var. 209 : « آوردن آب حضرت سلطان سلیمان بن سلیم خان در شهر ادرنه برای حضرت سلطان سلیم خان بن بایزید خان . . »

Var. 210 : « همیشه ایله منصورى مظفر اکی عالمده مقصودمه میسر کم اولسون امرنه عالم مسلم مسلم اوله فرمانه عالم »

6 - Barberini Orient. 69

64 varak قانوننامه سلطانی

Var. 1 : « باب اول درت فصل اوزرینه تریب اولوب جنایات مقابله سسندنه اولان جرم و سیاسات بیاننده وضع اولندی . . . »

Sonuncu fasıl :

“Odun için vaz’olunan kanunu beyân eyler”.

« بحریاً فی اوایل شهر ربیع الاول سنه احدی و خمسین و تسعمائه »

Kitabın içerisindeki bir kâğıtta marislio nam afırnj ile ilgili ve şevval 952 de getirdiği iki denk çuka için 550 akçe gümrük resmi ödediğini bildiren bir temessük kaydı vardır.

7 - Barberini Orient 74

(Rossi, s. 320) 358 varak

Manuale pratico per i Kadi, di Hacı Ali Efendi Akşehirli (ölümü 977/1569). Comprende una introduzione tre capitali sui doveri dei Kadı, la compilazione degli atti sciaraitici e la tenuta dei registri e una chiusa.

Kapak sahifesinde :

« فهرس فی هذه المجلد التركی مؤلف المرحوم المغفور له الحاج علی افندی

الاقشهری . . . »

« قبل فی تاریخ موته رحمة الله علی الحاج علی فی سنه ٩٧٧ »

“Merhum dokuz yüz yetmiş yedi senesinin recebül-müreccebi evâ-ilinde intikal eyledi Lârende kadısı idi, vefat edip Konya'ya mey-yitin götürüp Hazreti Mevlânâ Celâleddin-küddise sirruhû haremin-

de Merhum oğlu Hacı Hilmi makberesi kurbünde defn olundu”.

«دخل في نوبة العبد الفقير رضوان بن عبدالقدير القاضي بمدينة ادرنه المحروصه
عفا الله في سنة ١٠٠٦»

Başında 17 sahifelik mükemmel bir fihristi vardır.

Var. 1 :

“..ve baade bu abd-i hakir ki eyyâm-ı sabâ ve şababdân âvâm-ı kühûlete gelince nakd-i ömrün girân bahâ-i kâlây-ı fazla sarf edip evkat-ı azizesin tahsil-i kesb-i kemâle... harceylemekle... mansabın kazâya mübtelâ oldukda kuzât ve nüvâbdan ekser tâyife ahvâl-i kazâdan bîhaber bulub... az'afül 'ibâd Hacı Ali b. el-Hâc Murad kasdevledi ki... bu risâleyi bir matla' مطلع ve üç menfâ' منفع ve bir maktâ' مقطع üzere müretteb kıldım. Menâfi-i Kuzât منافع قضاة birle tesmiye kıldım.”

Kenarlarında hâşiyeler ilâve olunmuştur. Müellif hattı olması mümkündür. Yazısı XVI. yüzyıl yazısıdır. Osmanlı Müellifleri ve Babinger bu eserden bahsetmemektedirler.

8 - Barberini Orient 125

(Rossi, s. 325)

307 varak

“Antologia poetica di Nazmi نظمي (ölümü 962/1554) (krş. Vat. Turco 299; Osmanlı Müellifleri, II., s. 436)

Alfabetik bir şekilde bir çok şairlerin gazellerine nazîreler vardır (Necati, Sultan Bayezid, Sultan Cem, Visâli, Subhî, Kasım Paşa, Kemal Paşa-zâde... v. s.).

Sonunda :

«كتبه محمد بن مصطفى من ولاية بوغاز حصارى عفرالله ذنوبه و ستر عيوبه
في الدنيا والآخرة»

9 - Barberini Orient 112

(Rossi, s. 323 v. d.) 128 varak.

Şemsî Ahmed Paşa.

“Poema storico in versi o Cronaca in versi della dinastia Ottomana dalle Origini fino al Sultano Murad III. (1574-1595) del quale diffusamente si raccontano le impere fino alla morte di Sokullu Mehmed Paşa... 987/1579. A. cefalo e mutilo in vari punti autore é Şemsî Ahmed Paşa (öl.988/1580)...”

Baş tarafı noksandır. Şöyle başlamaktadır.

« ملکر قبله سی قلبک حجالن او دم علم ایله عرض اتدک کالن »

Kaside, naat, sahâbe menkıbelerinden sonra
Var. 5. de :

« پادشاه کردون وقار سلطان سپهر اقتدار شجیع و سینخی و دریادل اعنی

سلطان مراد خان عادل نام شریفلریله معنون اشبو کتاب سبب تألیفی در »

müteâkiben “evsâf-ı hamîdeleri” “naşihat-âmîz küstâhâne bir kaç kelimat” bahisleri ve daha sonra Sultan Osman’dan başlamak üzere tarihî olaylar gelmektedir.

Var. 71 de : Rüstem Paşa’nın İran seferine memur olduğu ve Şehzâde Mustafa hadisesi anlatılmakta ve var. 73 de şu manzume kaydedilmektedir :

اولقار لازم اولدی پاتشایه

ستمبولدن یگا اولدم روانه

اجازت امرنی آلدیم سپاهه

قزلباش عسکرندن ایلدی عار

رومده اولدی دشمن بوزمانده

امان اولدی سرسویلشم اجلدن...»

« یازلدی نامهل درگاه شاهه

نی کوندردیلر شاه جهانیه

یتشدم سرعت ایله پادشاهه

اوقدی ویردکم مکتوبی خنکار

دیددی دشمن ارارز زببانه

بکاه صی در اوغلان تا ازلدن

10 - Barberini Orient 127

(Rossi, s. 327)

317 varak. غزوات خیرالدین پاشا

Başında kapak sahifesinde :

« تواریخ پادشاه عالمناه خلد الله ملکه و ابدت سلطنته و خیرالدین پاشا »

harekeli, okunaklı. XV. yy. yazısı.

Sonunda, var. 316 da :

« کتبه عبدالضعیف المحتاج الی رحمة ربه اللطیف قلیل العمر طویل الامل کثیر

العصیان جعفر بن عبدالله من تلید »

IX. BORGIANI TURCHI

1. Borg. Turco 7

(Rossi, s. 336)

39 varak (XVII. yy.)

Kenarlarında kırmızı rakamla başlıkları işaret olunmuştur. Baştan itibaren :

« مطلب تحریر جدید ، مطلب طيو زياد طلب اولنه ، مطلب سربست ، مطلب رعيت و قفه و وقفدن سپاهی طیراغنده اولوق ، مطلب قضاة ، مدرسین ترلاسندن النان عشر اقرب بازار تکلیف اولنمز ، مطلب حصاد ، مطلب ممنوعات ، مطلب خدای نابت ، مطلب طام طپوسی . . . مطلب یورکان خداوندکار . . . مطلب سرعی و محلول . . . مطلب ارباب صنایع تنییه و تجریم اولمهسی بیاننده ، قصاب ، اشجیلر ، باشجیلر ، موجیلر ، اودجیلر . . . قانون محتسبات »

Sonunda :

« بتمت قوانین آل عثمان . . . کتبه الفقیر الحقیر المحتاج الی رحمة المجدید و انا الفقیر الیه . . . »

2 - Borg. Turco 16

(Rossi, s. 341 v. d.)

30 varak هذا کتاب انشاء منشآت

Okcu-zâde Mehmed ef. (Ölümü : 1039/1629). Rossi, Kâtip Çelebi'nin (VI. nr. 1365) bu eserin ünvanını انشاء المنشا olarak kaydettiğini bildirmektedir.

Bâzı inşâ suretleri :

“Mısır beylerbeyisinden dârüssaâde ağasına muhabbet-nâmedir”, “Taşrada olan beylerden Âsitânedede mîrahur ağalaradır”, “Zeâmet zaptı için kadılara mektup yazılır” « تحريراً ان شاء تاجی زاده افندی » v.s.

3 - Borg. Turco 39

(Rossi, s. 352 v. d.)

“Miscellaneo, Raccolta di documenti vari in copia o in originale e di appunti in turco in date varie del secolo XVII., XVIII.”. Çeşitli meselelere dâir arzlar, hüccetler, ilâmlar, h. 1048, h. 1057, h. 1114 v. s. 77 varak

Msl. (Tarihsiz) :

« سنکه ساقزده ساکن رایو نام حکیم سن . . . حالیا بو جانبدہ حکیمہ کمال احتیاج

اولغین . . . »

Msl.: (h. 1057) : Kuşadası kadısı İbrâhim'in arzı :
 "Südde-i saâdet-mekîne budur ki hâlâ Kuşadası iskelesinde balyos
 (بالوز) olan استامد nâm müste'min ve tüccar tâyifesinden Abdullah
 ve Ali ve elhâc Mustafa ve Ahmed nâm kimesneler bu dâilerine
 gelüp arzuhâl edip iskelede gümrük kâtibi ve simsar olan Yakup
 yahudî herbirimize rencide eder deyû ilhâm etmeğin... ref' olunması
 için der-i devlete arz ve inhâ olundu"

4 - Borg. Turco 20

(Rossi, s. 344)

Avlonya kadılığı sicilli h. 974-975; 241 varak. Meselâ bâzı hüküm
 ve siciller :

I - "Sebe-i tahrir-i sicil oldur ki Avlonya zimmîlerinden پیرواستوبو nâm
 Zimmî meclis-i şer'-i şerifi hazır olup.. Avlonya yahudilerinden
 موسى ولد یاقو nâm yahudî muvâcehesinde... ikrar ve itiraf kılup Av-
 lonya sınırında قامباو nâm mevzide bir tarafı موصولو یهودی ve bir ta-
 rafı... bağları ile... mahdud olup anam ve babamdan cihet-i irs ile
 intikal eden yirmi çapalık (چپالک) bir kıt'a bağını içinde vaki olan
 eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle mezkur Musâ'ya 1275 ak-
 çeye بیع ile bey edüp kabz-ı semen ve teslim-i mebya' kıldım
 deyicek... tasdik edip..

ما وقع عندالطلب قید سجد اولندی تحریراً فی اليوم الثامن
 شهر رجب المرجب سنه اربع و سبعین و تسعمائه

II - Dergâh-ı muallâ yeniçerilerinden

فخرالاعیان محمود چاوش ابن عبدالله فخرالامائل علی و یوده پیاله پاشا

III - "Vech-i tahrir-i sicil budur ki Avlonya'dan Vâhîde binti Receb
 nâm hatun tarafından... vekâleti sâbit olan zevci Mehmed b. Hus-
 rev nâm kimesne meclis-i şer'a gelip ikrar ve itiraf kılup mezkûre
 müvekkilimin Avlonya sınırında ایویغم nâm mevzide bir tarafı Küçük
 Hüseyin ve bir tarafı Mustafa Basmıl باسمل ve bir tarafı Kara Sinan
 bağları ile... mahdud olan bir kıt'a baği içinde olan eşcâr-ı müs-
 mire ve gayr-i müsmiresiyle işbu bâisüssicil Sadullah bin Abdullah
 nâm kimesneye iki yüz akçeye bey'-i hât بیع ile bey' edüp kabz-
 ı semen... kıldım deyücek... sicil olundu 10 receb 974"

IV. "... Avlonya kazasına tâbi kale-i Kanina قاننه da mütemekine olan

Hümâ binti Kurt Yeniçeri... binefsihi hazır olup... şöyle ikrâr kılub
Avlonya kazasına tâbi Ermenhor نام کازا ارمنخور nâm karye dahilinde bir
tarafı Todor Niko تودور نیکو eviyle bir tarafı Şaban eviyle.. mahdut
olub babamdan cihet-i irs ile intikal eden taş binâki evimi ve
ona muttasıl evimi dahi bostan yeri ile ve eşcâr-ı müsmiresi ile..
karye-i mezkûreden Mustafa bin Hızır nâm kimesneye 650 akçeye
بيع بات ile bey' edip... bittâmam aldım.. 13 receb 974

شهود الحال

احمد خليفه الخطيب سليمان اوزج مومن خواجه حسن بك السباهي
حسن عبدالله حسن المصر عمر خواجه الامام حسن حضر

Venedik وندیک nâm mahalle ahalisinden Mato Yakova ماتو ياقوه nâm zimmi mahalle-i mezkûre zimmilerinden Marola ماروله nâm zimmiyeyi meclis-i şer'a ihzar edip.. tahrîr-i merâm kılub mezkûre Marola'nın babası Kalamati قلاماتی nâm zimmi bundan akdem on iki yıl vardır ki murd olmuştur. Ol zâmandan beri cizyesin talep ederim deyicek bilmukabele Mezkûreye suâl olundukda defter-i hâkaniye nazar olunsun.. dedikte.. nazar olunup mezkûr Kalamati mâstûr ve mukayyed olmayıp ve murd-ı mezbûrun cizyesin Marola bihasbişşer' eda etmek hilâf-ı şer' olmağın mezkûre cizyesin edâ etmemek emrolunup.. sicil olundu.

و تحريراً في اليوم الرابع والعشرين من شهر رجب المرجب سنة اربع
وسبعين و تسعمائة

X. BIBLIOTECA CASANATENZA DI ROMA

(Via S. Ignacio 52)

(Luigi Bonelli,

Cataloghi dei codici Orientali di alcuna Biblioteche d'Italia, Fascicolo quinto, Firenze 1892 "Biblioteca Casanatensa di Roma")

1 - Cod. Turchi 2 (e VII. 9) (1811)

كليات افضل الفضلا لامبي 252 varak

Kapak sahifesinde

«كليات افضل الفضلا و املح الشعرا مولانا بدرالدين محمود بن عثمان ابن علي الملقب

باللامعی روح الله روحه مبتنی بر دیباجه و پنج دفتر دفتر اول در قصاید دفتر ثانی در ترجیعات و مربعات و مخمسات دفتر ثالث در غزلیات دفتر رابع در مقطعات دفتر خامس در بعض مشویات متفرقه »

Harekeli, XVI. yy. yazısı, ters cildlenmiş, çok karışık, muhtelif müstensihler tarafından yazılmış.

2 - Cod. Turchi 3 (f. 1. 14) (2262)

50 varak. قانوننامه عثمانی مؤذن زاده علی

« قواعد جهانسانی و قوانین عرفیه عثمانی که مدار صلاح عالم و مناط نظام امور جمهور کافیه ام در مجموعی مرقوم و محرر اولوب بر مجلد دفتر اولمی باینده حکم قدر توان و فرمان قضای جریان وارد اولمغین امتثالاً للامر العالی جمع اولنوب ابواب ثلاثیه مشتمل و هر باب داخلی بر نیجه فصله منقسم قانیدی باب اول درت فصل اوزرینه ترتیب اولوب جنایات مقالهسنده اولان جرمی و سیاست باینده وضع اولندیکه ...

Karışık ve eksik yapıklar olup kenarlarında haşiyeler vardır, XVII. yüzyıla âit olsa gerektir.

3 - Cod. Turchi 4 (h. I. 7) (2127)

145 varak داستان قهرمان، قهرمان نامه

Baş tarafı noksan, 105 varaktan sonra başka bir yazı ile ve harekeli, muahhar bir yazma.

Başı :

« قهرمانك قدمنده باش قودى بكدق اغلدى قهرمان شفقتلو سرور آنك اغلدوغن كوردى اوزى كويسدى صوب ايتدى سروو نه جنسدن سن ددى . . . »
varak 116 :

« . . . ابدن خسرو شیر ایتدی بن هوشنك شاهك الو قرداشی شریف شاهك اغلیم آدومه خسرو شیر دیرلر ددی اما سیزه بر هندوستان شاه زاده لرنده سزه کیم دیرلر دیدی ، . . . »

sonu, varak 144 :

« ابدن کل چین ایتدی ای شاه زاده دلك اوللر که بزوم خاطر و موز ایچون

عامدك كناهين بر بنديه بغشلسه منت عظيتم در شاهدن تمنا ايدر لر ديدى
بعون الله الملك الوهاب «

4 - Cod. Turchi 6 (f. I. 17) (2261)

102 varak (XVI. yy.) روزنامه دائمى

I - Rûz-nâme-i dâimî budur.

“... malûm olsun kim her ferde her sâlde bir rûznâme lâzımdır tâ kı her senede eyyâm-ı şuhûr-ı arabiyyenin gürresi ne güne gelür ve rûmî ayların evveli ne gündendir ve âfitâp kangî günde kangî burca tahvil eder...”

II - Hesap meseleleri

« عن مقاطعة رميدوخانة مصلح الدين عن رئيس خاصه . . . عن واجب سنه ٩٧٨ »

III - İnşâ örnekleri

5 - Cod. Turchi 7 (e. VII. 10) (1812)

كتاب شرعة الاسلام (XVI. yy.)

harekeli, sonu noksan, arapçadan tercüme.

başında :

« . . . کیم بو محب مخلص دین یولنده رفیق و شفیق و مونس طریق و حدیق

حقیق ایدنب شیله بیوردیکم ترک دلنجه بر کتاب یازله کم . . . »

6 - Cod. Turchi 8 (e. VI. 8) (2066)

80 varak توارخ آل عثمان

var 2 :

« بو فقیر فرومایه و بو حقیر ضعیف الدرایه یعنی بنده درینه محمد کیمینه سابقا

نکارنده طغرای غمراى مناسثیر سلطانی و اراینده تویق رفیع طومیر خاقانی ایکن

توارخ بدایع وقایعدن استفسار و استخبار اولندقده . . . »

II. Selim devrine h. 974 tarihine kadar gelmektedir

var 70 :

« تم الكتاب . . . فی شهر رجب الراجب فی سنه احدى و سبعین و الف حرره

الحقیر پرتقصیر مصطفی پاشا بن محمد میرالای »

7 - Cod. Turchi 11 (f. II. 16) (2234)

XVII. yy. da yazılmış inşâ nûmuneleri. Başında h. 964 ve 942 tarihli iki ferman sûreti vardır. XVI. yy. sonu ile XVII. yy. âit

çeşitli örnekler, elkab şekilleri, siyakat rakamları ve sonunda arapça kelimelerin türkçe karşılıkları, msl. : اقل (evvelki) اقل (gök-kenari), بهجت, بیان (şâdlik), ثابت (bellü), ثابت (berk olmak)...

8 - Cod. Turchi 14 (e. VII. 3) (1996)

حقایق المخلوقات 135 varak

var. 1 :

«... بو بنده ضعیف و کهنکار نحیف... عالم و حدتده و گنج تفکرده ایکن بو عبد ذلیک خاطر نه خطور ایدوب گوردم که بعض اخوان علم طبک بر مرتبه ده عاشقی و مبتلاسی در که بلکه عقللری حسی ایله زمانه طبیلرینک اکثرندن راجح ایله اولسه مذکور اخوان حقنده بعض قواعد جزیه اختصار اولندی که تا نظرلری متعلق اولدوغی وقتده بصیرت اوزرنه اولوب اطباء جهالدن احتراز ایدوب و غیردن دخی مستغنی اولالر... فی نفس الامر علم طبک سایر علومدن فضیلتی و شرفیتی و تحصیلی لازم علم ایدکی این و اظهار اولدوغی ثابت و متحقق اولمغین... و بطریق اجمال بعض مخلوقاتک مبدائی و حقیقتی و طبیعتی و طبیعتک عوارضی بیان ایدوب حقایق المخلوقات دیو آد و یروب یکریمی فصل اوزرنه بیان ایلدک اولکه فصل عناصر بیاننده در اکنجی فصل مزاج بیاننده در... اون دردیجی فصل امراض و امراضک سببی و علاجی بیاننده در اون بشنجی فصل نبض بیاننده در... اون یدنجی فصل جماع بیاننده در اون سکنجی فصل حمام بیاننده در...»

Sonunda, var 134 :

« و الله الهادی رب العباد الی نهج السداد تم هذا الكتاب بعون الله الملك الوهاب... فی شهر محرم الحرام من شهر سنه ثلث و خمسين و تسعمایه »

XI. BIBLIOTECA MEDICO-LAURENZIANA (FIRENZE) (51 TURCHI)
(Assemanus)

Bibliotheca Mediceae Laurentianae et Palatinae Codicum MMS.
Orientalium Catalogus sub Auspiciis regiae celestitudinis serenissimi Francisci III Lotharingiae et Barri Ducis Regis Hierusalem Magni Ducis Eururiae Stephanus Evodiivs Assemanus Archiep. Apameae...

- Florentiae Anno 1742-43
- 1 - Codex LXXXV (303) : Baki ve Ümidî امیدى divanı
 - 2 - Codex LXXXIX (304) : Huda kitab مشکلات گلستان
Gülistan'daki lûgatlerin mânâları
 - 3 - Cobex CI (405) : کتاب نصاب صیان farsça
 - 4 - Codex CIV (21)
sive Historia fabulosa Herorum veterum, qui apud Arabes et Persas celebrantur : ab incerto Auctore e Persiaco in Turcicum sermonem conversa. Codex in folio bomlyc. Constat paginis 649. Turcicis literis et sermone eleganter exatatus. 649 varak
Başında başlık minyatürü ve kırmızı yazı ile "Kahraman-nâmenin beşinci cildidir" varak 410 da beşinci cilt sona ermekte ve iki varak sonra «جلد سادس من قصه قهرمان» diye başlamakta ve 649 varakta allıncı cilt nihayetlenmektedir.
 - 5 - Codex CX (158)
"Chronici Musulmanorum" 278 varak
sonunda : «لسنه سبع و خمسين و الف» bulunmakta ve XVII. yy. istinsahı olduğunu göstermektedir.
 - 6 - Codex CXI (49)
"Recreatio curiosi, sive Tractatus Geographicus..." arapça coğrafya kitabı.
Baştan noksan, ilk fasıl : (فصل في فوايد الجبال وخواصها و عجايبها)
varak 104, sonuncu fasıl : «خاتمة الكتاب في حيوانات العجيبه الاشكال»
en sonunda :
«تم الكتاب . . في اواخر محرم الحرام سنة اربع و ثمانين و تسعمائه»
 - 7 - Codex CXXXVIII (429)
Kronoloji
"Tabula Chronologica. Dynastiorum Turcica ab orbe condito ad annum usque Hegirae nongentesimum vicesimum sextum (christi 1519) auctore Abd-alharetbo, de secte Sciapheitarum cognomento scripto..."
Baştaki mukoddime farsçadır :
« . . اما بعد سالها بود که واضع این تألیف و مخترع این تصنیف العبد الضعیف شفیعی الشریف . . . میخوانست که مجموعه ناز دونا مه پرواز و منشی و مخیر از تواریخ

ملوك و اخبار سلف . . . سلطان خلافت نژاد و شهنشاه فرشته نهاد اسکندر ارسطو
ضمير كيخسرو كيوان سرير مهر سپهر جهانبانی خلاصه دودمان عثمانی السلطان ابن
السلطان سلطان سليمان خان بن سليم خان . . . »

Âdem peygamberden itibaren bütün peygamberler hulefâ ve mülûk-
k-ı islâm, en sonunda Selim II. ye kadar Âl-i Osman gösterilmiştir.
« ملوك اسلام ، طبقه بنی امیه ، طبقه غناسیان ، سامانیان ، صفاریان ، دیالم ،
بنی سبکتکین ، خوززمیان ، سلجوقیان ، سلغوریان ، ملاحظه الموت ، طبقه جنکرخان
طبقه آل عثمان »

Sonuncu kısım türkçedir. Kitabın tavsifinde müellif şâfiî mezhebinden biri gibi gösterilmişse de, mukaddimede Şefiî adında biri olduğu açıkça kayıtlıdır.

8 - Codex CXXIII (202)

“Carmina varia Turcica in laudem Solimani II. filii Selimi”.

Mecmua

h. 958, 959, 962.. tarihlerine âit bazı tezkere ve nâme suretleri, muhtelif kimselerin ölüm tarihleri (Kara Ahmed Paşa'nın ölüm, Rüstem Paşa'nın vezirlik tarihi h. 962). bâzı ilâç tarifleri, arapça hüccet suretleri, o devre âit, Şehzâde Mustafa'nın ölümüne düşürülen tarih, bir beyit :

« طالب فقر و فنادر کاه سلطان استمز ساکن کوی بلا طاقیه ایوان استمز
« کل توکل اهل اول که اهل توکل دایما بر ایچ صومنت استمز کسدن نان استمز »

Bu mecmuayı tertip eden Zilhicce 963 de hacca gitmiş ve 200 defa tevaif etmiş kâbeyi, Bağdad'da bulunmuş (her halde önemli bir şahsa mensup bir adam), kardeşi Mesih'e âit bir arazi meselesi..

9 - Codex CXXXIII. (325)

Series ac gesta imperatorum arabica, ab Othmane I ad annum usque Hegirae... (1568)

Başında : « در بیان تواریخ آل عثمان »

Padişahların cülus tarihleri ve özellikle Kanunî Sultan Süleyman devrinin önemli olayları tarihleri ile kaydolunmuş ve en nihâyet “Sultan Selim Han ser-asker olub cümle asker ana tâbi olub.. Pa-sin nâm kalède oturak oldular” diyerek son verilmiştir.

Ayrıca tasavvufa âit bir, coğrafya ve felekiyata dair diğer bir risâle ile haşiyesinde tıbbî ilâç târifleri vardır.

10- Codex CLXVIII (162)

Nassaphii sciapheitae Principa ordinationum sive tractatus de legis Mahometicae fundamentis

هذا كتاب الكنز المبارك arapça harekeli.

11- Codex CLXII (122)

Leges Turcarum canonicae et civiles, secundum platica Scholae Haniphiticae, cai Turcae plerique omnes addicti sunt : auctore Abdurrahman filio Yusuf cognamento Aksarayî

هذا كتاب عماد الاسلام 335 varak.

Varak 2 :

« . . . بعده اضعف الضعفا اقدر الفقرا . . . عبدالرحمن ابن يوسف الاقصراني ايدر که خيلى زماندن خاطرمده ايديكى . . . بر تورجه رساله جمع ايليم تا که مبتدى لره اسان اوله بعد زمان اشبو عمده الاسلامى كوردم که همان كوكلدن بجدو كى كپى بلکه دخى اول . . . مولانا عبدالعزيز فارسى عجم دىلى اوزرينه جمع ايلمش بولدم . . . دين اسلامك جميع واجباتن جامع اولوب جمله مشكلات مشتمل اولدوغيچون عماد الاسلام ديو آد قودم اما بو عماد الاسلامك مأخذى اولان كتابلرك آدلرى كتاب آخرنده على التفصيل يازلسه كر كدر »

Sonunda :

« تمت الكتاب بمون الله و توفيقه ١٠٠٧ »

12- Codex CCLVIII. (383)

Expositio Turcica Libri

هذا رساله خلاصه بيان علم ابدان 169 varak, harekeli.

« . . . اما روايت ايتمشلر دكيم بر كون مأمون خليفه نوک . . . مبارك وجودنده جراحت اولمش خيل زحمت چكوب معالجه قلمشدر سخته كلش جميع طبييلرنى و جراحلرنى سزلردن و لازمكم بويله جميع اولمشكن جراحتك معالجه سين جمع ادب سيزاسز بزدن صكره كلنلر آقيوب فايده دتوب بزی سزی خير دعادن اونتميالر ددى اول مجلسده رئيس الجراحين مشيخ الاجل ابو طاهر ابن محمد عربى حاضر دى ايتدى يا خليفه علم طب ذريادر اوستادلر آدمك تشریح لرنده عاجز و قاصر قالدلر و بو علمك اتهاسته

ایرهمدیله و لیکن مرض تجربه اولمشدر معالجلی جمع اولوب بر نسخه قلمغه یررکیم هر بر شخصه و زحمت واقع اولورسه اول نسخلیله عمل ایدهلر امید درکم . . . اول جمع اولن حکمالر و جراحلر خلیفه نک سوزنی قبول قلب بو کتایی دنه دلر آدنی خلاصه دیو آد وردلر بو ضعیف جراح مسعودک بر نسخه انه دشدی کوردمکه پارسجه و پهلوچه قرشق دنه مشلر و هم پراکنده اولمش دلارمکه کوچم یتدجکه دزم ترکیه دندرمد و هر مبتدیله آسان ایلم . . .

Kapak sahifesinde ve nihayetinde türlü ilâç tarifleri vardır. Bunlardan biri olarak *مجنون شقاق* adlı ilâcın 18 türlü faydasından bahsedilmektedir. Bir de şöyle bir hikmet kayıtlıdır:

« عالمدن مقصود اولن ادمدر ادمدن مقصود اولن عقلدر عقلدن مقصود اولن علمدر علمدن مقصود اولن حالدر حالدن مقصود اولن معرفتدر معرفتدن مقصود اولن محبتدر محبتدن مقصود اولن طریقنک ایماندر »

13- Codex DXVIII (261)

Mesihî divanı 100 varak.

“Divan, seu collectio Poematum Turcica Massihi al-Turchi, sive Turcae, qui Obire anno Oegirae 918 (Christi 1512).

Sonunda :

« وقع الفراغ من تحریر هذا الديوان في اواخر ربيع الاول سنة سبعين و تسعمائة .: »

Edirne güzelleri hakkında güzel bir kıt'ası da kayıtlıdır.

XII. BIBLIOTECA RICARDIANA

(Inventario e stima della Libreria Riccardi, Manoscritti e edizioni de secolo XV. in Firenze 1810).

P. 8 codices arabici.

Bu yazmalar 167 numaradan başlamakta ve 220 numarada son bulmaktadır. Bunların içinde türkçe yazmalar da vardır. Yapılan bir haşiyeye göre bunlardan başka No: 221-226 içinde de bu türlü yazmalar mevcuttur.

1 - No: 177

“Historia Mundi ab Orbe Condito ad an. Chr. 940 cod. Chart. in fol. secolo XVI.”

Arapça eserler hakkında yapılan muahhar bir yazma katalogda (Catalogo dei manoscritti arabici della R. Biblioteca Riccardia na fatto da dopo Buonozio nell'anno 1867) bu eserin تاریخ ابن بطریق olduğu, müellifin سید ابن بطریق bulunduğu, sonunda da :

« وهذا السلطان سليم اول من ملك مصر بعد الخلفاء وصارت مصر تحته حكم الملوك العثمانيه وهذا اخر ما انتهى اليه تاريخنا »
diye nihayetlendiği işâret olunmaktadır.

2 - No: 178

“Florilegium historicarum cod. arab. chart. in quarto saec. XV.”
Muahhar katalogda (1867) bu eserin « تاج المعارف و تاريخ الخلفاء » olduğu söylenmekte ve

« الملك الاشرف ابو النصر قايتباى ، جلال الدين بن عبدالرحمان بن ابى بكر السيوطى جمال الدين ابو الحسين يحيى بن عبد النظيم »
isimleri kaydolunmaktadır.

3 - No: 183

“Othmanis al-Nabulusi tractatus de regno recte administrando cod. arab. in quarto saec. XVI.”
1867 tarihli yazma katalogda bu eserin

لمع القوائين الماضيه فى الدواوين الديار المصريه
adını taşıdığı ve Nabusuf tarafından

« ايوب بن الملك الكامل ناصر الدين محمد بن الملك العدل ابى بكر بن ايوب »
adlı hükümdara h. 636 (1239) da ithaf edildiği, fakat h. 829 tarihine kadar olan kanunları da ihtiva ettiği belirtilmektedir.

4 - No: 193

“Calendarium Turcicum cod. Tur. chart in quarto saec. XVI.”
Baş tarafında felekiyâta âit cedveller, işâretler, sonra « قال على رؤسا »
« قرندشرومز اوایل جمادى الاول ٩٩٩ » diye başlayan bir nâme, daha sonra « هذا قال جعفر صادق » başlıklı yazı, lûgatler ve mânaları en sonunda :

تمت بعون الله الملك الوهاب سنه ٩٩٩ من هجرة النبويه »

5 - No: 201

“Grammatica arabica et turcica. Accedit tractatus geomanticus

inscriptus sorsarenarum. Cod. chart. in octavo Sec. VXI.”

I. « هذا كتاب ديوانه و به نستعين »

II. « هذا كتاب مولود كه ذكر اولنور »

III. « هذا كتاب سكرنامه . »

6 - No: 198

“Fragmenta quaedam orationum tureicarum. cod. chart. in quarto saec. XVII.”

7 - No: 200

“Epistolarium turcicum Adcedunt varia Carmina Turcica cod. chart. in quarto, sec. XVII. “Baş tarafında h. 965 senesine âit Kadı (Narda, Avlonya, Yeni-pazar v. s.) hucetleri ve kazasker Haydar imzalı hucet. Sonra seçilmiş şiirler, divanlardan (Revânî, Mesihî. Celilî-i Bursî, Ahmed Paşa v. s.)

8 - No: 202

“Liber precum turcicus in laudem Mahometis et Salomonis regis, Cod. Chart. in octavo sec. XVI. initio mutilus”.

Baş tarafı noksan, duâlar, ilm-i hal v. s.

9 - No: 203

“Poema turcicum de Horoscopis confici-endis, Cod. chart. in octavo initio mutilus,, Muhtelif şâirlerden (Fehmî, Nesimî, Sâdî, Sevfi, İlmî, Revânî) seçilmiş şiirler.

10 - No: 204

“Liber fabularum turcicarum auctore Nasreddin Chogia, Cod. Chart. in quarto, sec. XVI.”

Nasreddin Hoca fıkraları, harekeli, XVI. yüzyıldan daha sonraki devirlere âit bir yazma.

11 - No: 209

“Collectanea arabica de nominibus Dei, ejusque adtribatis et alia. Cod. chart. Arab. et Turcicus saec. XVI. in quarto”.

I. Türkçe manzum « رسالة في الجمع و التفريق سميتها نجاته الفريق »

II. Arapça » « تعريف شريف يوم الجمعة »

III. Türkçe » « رمضان آينده او قوناجق الوداع تسبيحي در »

IV. Türkçe »

« هذا كتاب سلطان محمود ... »

ve diğer duâlar.

12- No: 211

“Lexicon Arabica-Turcicum, initio mutilum, cod. chart. in quarto, saec XVI.”

Türkçe-arapça lûgat, başı ve sonu noksan, yanlış cildlenmiş, muahhar bir yazma.